

Centri za vseživljenjsko učenje

nove možnosti za vse

**Dr. Nevenka BOGATAJ in
nosilci prvih CVŽU po regijah**

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIŠTVO IN ŠPORT

Evropski
Socialni
Sklad

Kazalo

Uvod	3
Temelji za nastanek prvih Centrov za vseživljenjsko učenje v Sloveniji.....	5
Evropske izkušnje s Centri za vseživljenjsko učenje.....	8
Koncept Centrov VŽU v Sloveniji.....	15
Prve domače izkušnje.....	21
CVŽU Gorenjska.....	21
CVŽU Inti.si - znanju brez meja je potrebno odpreti in utreti pot.....	22
CVŽU »UM« Savinjske regije.....	24
CVŽU VITA.....	25
CVŽU Obalno-kraške regije - OK točka je več kot e-točka!.....	26
CVŽU Koroška.....	27
CVŽU Savinjske	28
Rezultati delovanja Centrov za vseživljenjsko učenje v letu 2006.....	29
Razprava in zaključki.....	42

SEZNAM CENTROV ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE V SLOVENIJI S KONTAKTNIMI PODATKI

	Center za vseživljenjsko učenje	Naslov (sedež CVŽU)	Odgovorna oseba e-naslov	Telefon	spletna stran (http://...)
1	Center za vseživljenjsko učenje Gorenjska	Cesta Cirila Tavčarja 3a, 4270 Jesenice, občina Jesenice	Maja Radinovič Hajdič maja.radinovic@siol.net	04 583 38 00	ucenje.cvzu-gorenjske.si
2	Center za vseživljenjsko učenje Prekmurja	Martjanci 36, 9221 Martjanci, občina Moravske Toplice	Stanislav Sraka sinergija@ra-sinergija.si	02 538 13 51	www.ra-sinergija.si
3	Center za vseživljenjsko učenje Podravje ZORIM	Pobreška cesta 20, 2000 Maribor, občina Maribor	mag. Nataša Fras Haslinger n.haslinger@center-rcv.org	02 333 13 42	www.center-zorim.net
4	Center za vseživljenjsko učenje Zasavje	Trg svobode 11a, 1420 Trbovlje, občina Trbovlje	mag. Romana Martinčič romana.martincic@guest.arnes.si	03 565 51 20	www.zlu-trbovlje.si
5	Center za vseživljenjsko učenje »UM« Savinjske regije	Trg mladosti 6, 3320 Velenje, občina Velenje	mag. Selma Filipančič Jenko selma.filipancic@invel.si	03 587 40 42	www.vzu.si, www.invel.si
6	Center za vseživljenjsko učenje VITA (Vipava, Idrija, Tolmin, Ajdovščina)	Cesta 5.maja 14, 5270 Ajdovščina, občina Ajdovščina	Boža Bolčina boza.bolcina@siol.net	05 368 13 50	www.lu-ajdovscina.si
7	Center za vseživljenjsko učenje Obalno-kraške regije	Cankarjeva 33, 6000 Koper, občina Koper	Alenka Grželj alenka.grzelj@lu-koper.si	05 612 80 00	www.lu-koper.si
8	Center za vseživljenjsko učenje Severne Primorske	Cankarjeva 8, 5000 Nova Gorica, občina Nova Gorica	Nada Uršič Debeljak nada.ursic.debeljak@lung.si	05 335 31 12	www.lung.si
9	Center za vseživljenjsko učenje Posavje	Dalmatinova 8, 8270 Krško, občina Krško	Nataša Kršak natasa.krsak@lukrsko.si	07 488 11 62	www.cvzu-posavje.si
10	Center za vseživljenjsko učenje Inti.si	Pojljska cesta 95, 1000 Ljubljana, občina Ljubljana	Jelica Pegan Stemberger jelica@glottanova.si	01 520 06 71	www.inti.si
11	Center za vseživljenjsko učenje Koroška	Partizanska 16, 2380 Slovenj Gradec, občina Slovenj Gradec	Urška Novak mocis.urska@siol.net	02 884 64 02	www.mocis.si
12	Center za vseživljenjsko učenje Savinjske	Ulica Ivanke Uranjek 6, 3310 Žalec, občina Žalec	Franja Centrih franja.centrih@upi.si	03 713 35 63	www.upi.si
13	Center za vseživljenjsko učenje Dolenjska	Novi trg 5, 8000 Novo mesto, občina Novo mesto	Marjeta Gašperšič vesna.dular@ric-nm.si	07 393 45 50	www.cvzu-dolenjska.si

Centri za vseživljenjsko učenje **nove možnosti za vse**

Dr. Nevenka BOGATAJ in
nosilci prvih CVŽU po regijah

Ljubljana, november 2007

Centri za vseživljenjsko učenje – nove možnosti za vse

Pregled izkušenj prvih slovenskih Centrov za vseživljenjsko učenje

Izdal: Andragoški center Slovenije; zanj: dr. Slavica Černoša

Zbrala in uredila: dr. Nevenka Bogataj

Avtorji prispevkov: dr. Nevenka Bogataj in nosilci Centrov za vseživljenjsko učenje

Vir podatkov: Centri za vseživljenjsko učenje, seznam v prilogi

Lektoriranje: Lidija Golc, prof.

Tisk: Tiskarna Pleško d. o. o.

Naklada: 1000 izvodov

Ljubljana, november 2007

Izdajo publikacije sta denarno omogočila Ministrstvo za šolstvo in šport in Evropski socialni sklad.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

374.7(497.4)

BOGATAJ, Nevenka

Centri za vseživljenjsko učenje : nove možnosti za vse /
Nevenka Bogataj in nosilci prvih CVŽU po regijah. - Ljubljana :
Andragoški center Slovenije, 2007

ISBN 978-961-6130-69-1

236231936

Uvod

Analiza izbranih oblik samostojnega učenja, podprtega z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, je v pričujoči knjižici izhodišče za pripravo koncepta Centrov za vseživljenjsko učenje. Centri VŽU so organizacijska oblika, pod okriljem katere večina evropskih držav ponuja različne oblike neformalnega učenja. Pri nas je ideja nova, prvih trinajst praktičnih primerov pa je nastalo po javnem razpisu Sektorja za izobraževanje odraslih Ministrstva za šolstvo in šport junija 2006, ki je za njihovo osnovanje namenil sredstva evropskih strukturnih skladov in namenil poseben poudarek neformalnemu učenju.

Pričujoča knjižica dopolnjuje februarско izdajo predstavitve dejavnosti informiranja in svetovanja za vseživljenjsko učenje in razvoj kariere. Andragoški center Slovenije je namreč v obdobju 2004–2006 pod okriljem Enotnega programskega dokumenta oz. njegovega ukrepa številka 3 (vseživljenjsko učenje) vodil nalogo z naslovom **»Razvijanje in širjenje mreže z IKT podprtih lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno svetovanje ter točk vseživljenjskega učenja«**.

Temeljna cilja naloge sta bila dva:

- zagotoviti dostop do izobraževanja in usposabljanja za mladino in odrasle v lokalnih oz. regionalnih svetovalnih središčih in centrih za poklicno svetovanje ter na različnih točkah vseživljenjskega učenja z IKT podporo ter
- omogočiti kakovostno informiranje in svetovanje.

Delo je usmerjal Projektni svet, v katerega je člane – predstavnike različnih nacionalnih institucij¹ – imenoval minister. Za neposredno izvedbo je imenoval dve delovni skupini: delovno skupino »Svetovalna omrežja« in delovno skupino »Točke vseživljenjskega učenja«. Skupini sta vsaka za svoje področje pripravili: analizo stanja, koncept(-a) (sprejeta na seji projektne sveta 21. 6. 2006) in predlog možnih stičnih točk med konceptoma.

V knjižici predstavljamo nastanek Centrov za vseživljenjsko učenje in njihove prve rezultate. Pregled evropskih izkušenj daje knjižici dodatno dimenzijo, posebej pa so dragoceni različni zorni koti praktikov, ki objektivnim podatkom dodajajo tudi subjektivno noto.

Oprimkov za spodbudo k nadaljnjemu razvoju je dovolj tako za bodoče udeležence samostojnega učenja kot za obiskovalce Centrov VŽU ter njihove vodje in partnerje. Nosilci odločanja bodo v njej našli argumente za nadaljnjo skrb za vzpostavljeno infrastrukturo, na katero se ljudje vseh starosti in življenjskih situacij vse bolj odzivajo. Tudi zato so za delovanje Centrov VŽU ključni usposobljeni in zavzeti strokovni delavci, ki spodbujajo k učenju, uporabi tehnologije in učnih virov tudi z lastnim zgledom.

¹ Mag. Katja Dovšak, Ministrstvo za šolstvo in šport, g. Gorazd Jenko, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ga. Jelka Gazvoda, Ministrstvo za kulturo, g. Marko Hren, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Andrej Sotošek, Zveza ljudskih univerz Slovenije, Urška Marentič, Center RS za poklicno izobraževanje, mag. Nevenka Bogataj in Jasmina Orešnik, Andragoški center RS, Zavod RS za šolstvo, Zavod RS za zaposlovanje, Agencija RS za regionalni razvoj

Centri za vseživljenjsko učenje

Seznam Centrov za vseživljenjsko učenje v Sloveniji

Šifra CVŽU	Šifra in ime regije	Naziv Centra za vseživljenjsko učenje*	Naziv organizacije, izvajalke/nosilke projekta CVŽU
1	09 Gorenjska	Center za vseživljenjsko učenje Gorenjska	Ljudska univerza Jesenice
2	01 Pomurska	Center za vseživljenjsko učenje Prekmurja	Razvojna agencija Sinergija d.o.o.
3	02 Podravska	Center za vseživljenjsko učenje Podravje ZORIM	Eim, PE Center razvoja človeških virov
4	05 Zasavska	Center za vseživljenjsko učenje Zasavje	Zasavska ljudska univerza
5	04 Savinjska	Center za vseživljenjsko učenje »UM« Savinjske regije	INVEL, d.o.o., Velenje
6	11 Goriška	Center za vseživljenjsko učenje VITA (Vipava, Idrija, Tolmin, Ajdovščina)	Ljudska univerza Ajdovščina
7	12 Obalno-kraška	Center za vseživljenjsko učenje Obalno-kraške regije	Ljudska univerza Koper – Univeršita populare Capodistria
8	11 Goriška	Center za vseživljenjsko učenje Severne Primorske	Ljudska univerza Nova Gorica
9	06 Spodnje-posavska	Center za vseživljenjsko učenje Posavje	Ljudska univerza Krško
10	08 Osrednje slovenska	Center za vseživljenjsko učenje Inti.si	Glotta Nova, d.o.o., Ljubljana
11	03 Koroška	Center za vseživljenjsko učenje Koroška	Javni zavod MOCIS, Center za izobraževanje odraslih, Slovenj Gradec
12	04 Savinjska	Center za vseživljenjsko učenje Savinjske	UPI – Ljudska univerza Žalec
13	07 Jugovzhodna Slovenija	Center za vseživljenjsko učenje Dolenjska	Razvojno izobraževalni center Novo Mesto

* Uporabljeni so uradni nazivi CVŽU.

Temelji za nastanek prvih Centrov za vseživljenjsko učenje v Sloveniji

UVOD

V letu 2004 je bila v skladu s slovenskim Enotnim programskim dokumentom 2004–2006¹ v okviru ukrepa 3: Vseživljenjsko učenje sprejeta tudi naloga 2.3.3.1. »Razvijanje in širjenje mreže z IKT podprtih lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno svetovanje ter drugih oblik«, ki jo je vodil Andragoški center Slovenije.

V tem okviru so bile ugotovljene naslednje kritične točke obstoječe infrastrukture:

- obstaja več institucij /mrež, ki opravljajo dejavnosti informiranja in svetovanja ter učenja z IKT podporo, ki se v določenem delu prekrivajo (Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih – ISIO, Centri za informiranje in poklicno svetovanje – CIPS, e-šole, Središča za samostojno učenje – SSU idr.),
- financirane so iz različnih javnih virov na državni/lokalni ravni;
- v vseh regijah so zgoraj navedene dejavnosti zapisane kot eno od prioritarnih področij, ki pa se premalo povezujejo, kljub jasno izraženi veliki potrebi po povezanih dejavnostih.

Delo, ki ga je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport iz sredstev evropskega strukturnega sklada, je potekalo pod okriljem delovne skupine »Točke VŽU«, v kateri so sodelovali predstavniki različnih institucij: Ministrstva za šolstvo in šport/Sektorja za IO, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za znanost in tehnologijo, Centra za poklicno izobraževanje, Zveze ljudskih univerz in praktikov.

Naloga delovne skupine je bila pripraviti izhodišča za koncept CVŽU. Na rednih delovnih srečanjih je delovna skupina oblikovala izhodišča, skupni cilj (koncept CVŽU), prvo definicijo CVŽU in zasnovo analize stanja učenja odraslih s pomočjo tehnologije. Medsektorsko izpeljana naloga v izobraževanju odraslih se je zaključila z zadnjo sejo delovne skupine 10. maja 2006, rezultati analize stanja pa so bili predstavljeni članom Projektnega sveta na drugi seji 15. marca 2005.²

Rezultate analize predstavljamo zgoščeno v nadaljevanju, predstavljamo stanje izbranih oblik učenja, ki so za uporabnika brezplačne, potekajo ob uporabi IKT in so bile razvite pretežno z javnimi sredstvi. Njihovo nadaljnje delovanje naj bi potekalo pod okriljem

¹ Slovenski Enotni programski dokument 2004–2006 je osnova za koriščenje sredstev Evropskega socialnega sklada. Drugo od treh prednostnih nalog evropskega programskega dokumenta, nalogo »Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje« določajo naslednji cilji: zagotoviti kakovostno informiranje, svetovanje in zagotoviti dostopnost do izobraževanja in usposabljanja za mladino in odrasle v lokalnih oz. regionalnih svetovalnih središčih in centrih za poklicno svetovanje ter različnih točkah vseživljenjskega učenja z IKT podporo, z zagotovitvijo nadaljnega razvoja, predvsem pa tudi večjega povezovanja obstoječih infrastruktur.

² Podrobnejša dokumentacija je dostopna v arhivu naloge na Andragoškem centru Slovenije.

partnerstev - "učnih centrov", ki bi bila razvojna in bi komplementarno dopolnjevala svoje učne, kadrovske, prostorske in finančne vire. Sodelovalnost in prilagodljivost ponudnikov učenja sta predpostavki analize, ki je bila temelj za pripravo koncepta CVŽU. Najprej pa je bil opredeljen temeljni pojem, ki bi v določenih pogojih in okoliščinah že lahko predstavljal Center za vseživljenjsko učenje: **točka za vseživljenjsko učenje** (TVŽU)

TVŽU je javno dostopno mesto z enim ali več učnimi mesti za brezplačno učenje s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), učnih gradiv in virov ter posebej usposobljenih strokovnih delavcev, ki nudijo pomoč pri učenju in uporabi storitev informacijske družbe in elektronskih učnih gradiv.

Sledil je izbor oblik učenja z IKT v analizo in snovanje vprašalnika za njihove ponudnike o njihovih značilnostih. V analizo so bili izbrani: središča za samostojno učenje, borze znanja, e-šole, knjižnice, druge oblike javno dostopnih točk, ki omogočajo (brezplačno) učenje vsem generacijam (npr. multimedijски centri). Andragoški center Slovenije je zagotovil tehnološke rešitve za racionalizacijo zbiranja podatkov, ki je potekalo od 5. novembra 2004 do 25. novembra 2004. Prejeli smo 81 izpolnjenih vprašalnikov (od tega 63 po e-poti)³.

UGOTOVITVE

Ugotovitve, ki se torej nanašajo na stanje v letu 2004, so sledeče: analizirane oblike učenja z IKT podporo so vzpostavile prakso in spodbudile povpraševanje (kar je običajno najtežje) približno 230.000 ljudi na leto. Usmerjene so v najširšo javnost ter le ponekod v ožje opredeljene ciljne skupine (brezposelni, študentje/dijaki, upokoјenci, udeleženci izobraževalnih programov, uporabniki s posebnimi potrebami, tisti, ki nimajo doma tehnoloških možnosti in/ali svetovalne pomoči itd.). Kultura VŽU se spodbuja z zelo različnimi oblikami učenja in iz različnih virov zanj ter je kljub prevladujoči dopoldanski dostopnosti pogosto na voljo tudi popoldne ter ob sobotah in nedeljah. Letno število udeležencev se med posameznimi oblikami razlikuje, razlikuje pa se tudi njihova struktura ter evidentiranje udeležbe (ponekod udeležbo istega evidentirajo vsakič posebej), zaradi česar oblik med seboj ne moremo neposredno kvantitativno primerjati. E-šole so usmerjene predvsem v osnovnošolce, dijake, študente, MMC v mladino, SSU v odrasle, upokoјence in brezposelne, BZ omejitev ne postavlja, v knjižnicah pa prevladujejo mladina, zainteresirani odrasli in upokoјenci.

Sistemske ureditve, ki bi bila (celo) medsektorsko usklajena, doslej ni bilo in tudi v Evropi opredelitev Centra za VŽU šele nastaja: E-šole nimajo pisne oblike koncepta delovanja, letno pripravijo nacionalno poročilo o obisku ter usposabljaјo kadre. Borza znanja razpolaga s konceptom in vizijo ter poleg letnega poročanja o ponudbi in povpraševanju vrednoti tudi zadovoljstvo članov ter redno organizira usposabljanje vsaj dvakrat letno. Knjižnice nimajo pisnega koncepta učenja z IKT, ne vrednotijo tovrstnega učenja in ne pripravljajo o njem ločenega nacionalnega poročila, usposabljanje pa je organizirano letno, pretežno s

³ središča za samostojno učenje: 27 (79 % odziv), borze znanja: 5 (100 % odziv), e-šole: 18 (86 % odziv), knjižnice: 28 (45 % odziv), multimedijски centri: 3 (60 % odziv).

knjižničarskimi vsebinami. Multimedijski centri delujejo na podlagi (samo)usposabljanj in odziva udeležencev, središča za samostojno učenje pa so sistemsko najbolj dorečena: razpolagajo s konceptom, e-dokumentacijo, kriteriji kakovosti, letno spremljajo svoj učinek, strukturo udeležencev, njihovo stalnost, napredovanje in zadovoljstvo, razvijajo gradiva ter redno organizirajo usposabljanja.

Učenje s pomočjo IKT v Sloveniji ponujajo predvsem neprofitne javne ustanove, pri čemer sta opremljenost učnih mest in njihovo vzdrževanje odvisna od finančnega in organizacijskega okrilja infrastrukture in sta vsekakor predmet možnega poenotenja in racionalizacije. Najbolj celovito so zasnovana, spremljana in z gradivi za organizirano samostojno učenje opremljena središča za samostojno učenje, najbolj razvojno usmerjeni so multimedijski centri, uporabnikom je najbližja razvejana in tradicionalna mreža knjižnic, e-šole pa so najboljše tehnološko poenotene.

Prednosti morebitnega povezovanja sta predvsem komplementarnost ciljnih skupin in komplementarnost učne ponudbe. Ključna ovira za medsebojno povezovanje med ponudniki učenja z IKT podporo pa je dejstvo, da so si prej konkurenti kot partnerji, zlasti za sredstva (npr. tudi če ima mreža vzpostavljene skupne naloge in dejavnosti, te niso financirane, npr. koordinacija Središč za samostojno učenje). Nestabilno in v različnem deležu projektno financiran kader je hkrati ključna prepreka za stabilno in kakovostno ponudbo vseživljenjskega učenja.

Slabosti slovenskih ponudnikov učenja so: njihova nepovezanost, nesodelovanje ter neizenačena kakovost njihovih storitev. Slednja morda izhaja tudi iz odsotnosti ali neenotnega usposabljanja kadrov, neenotne tehnološke opreme ter težavnosti nekaterih ciljnih skupin, ki so nemotivirane in nesamozavestne. In kaj so ključne prednosti analiziranih oblik učenja s pomočjo IKT?

1. brezplačnost učne ponudbe,
2. samostojnost udeleženca,
3. dostopnost (informacij, učnih gradiv in informacijsko-komunikacijske infrastrukture)
4. strokovna pomoč osebja.

Pobude za preseganje ovir so usmerjene v povezovanje, v višjo raven znanja in v posodabljanje IKT, razvoj učnih gradiv ter stabilne finančne vire (34 % od 81).

Analiza je svoj namen dosegla, hkrati pa pokazala nekatere slabosti vprašalnika (npr. veliko število odprtih vprašanj). Vloga pionirja je morda manj pomembna od medsektorskega pristopa in konsenzualno doseženega soglasja o temeljnih definicijah in skupnem cilju.

VIRI

Bogataj, Nevenka. Orešnik, Jasmina. 2005. **Analiza stanja z IKT podprtih oblik vseživljenjskega učenja v Sloveniji**. Andragoški center Slovenije, interno gradivo, 25 s.

Evropske izkušnje s Centri za vseživljenjsko učenje

UVOD

Prva analiza ponudbe v več kot tridesetih državah, ki jo je po naročilu generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo evropske komisije, izpeljala nizozemska ekipa z regionalnimi koordinatorji – med njimi tudi Slovenijo – predstavlja zelo pestro ponudbo predvsem neformalnih možnosti za učenje (Buiskol, B. J., s sod. 2005). Tudi na tem področju se kaže, da delovanje današnje družbe zahteva znanje, vse večje po obsegu, zahtevnosti in raznolikosti. Očitna je tudi neenakomerna prostorska razvitost učnih možnosti, saj 62 primerov, ki so jih evropske države predstavile kot možno obliko Centra za vseživljenjsko učenje, izkazuje močno heterogene strukture. Primeri izhajajo predvsem iz urbanih okolij, podeželje, tudi predmestno, ostaja še naprej zapostavljeno. V nadaljevanju zgoščeno predstavljamo ugotovitve te raziskave slovenski javnosti.

DEFINICIJA IN CILJI

Definicije Centra za vseživljenjsko učenje, ki bi bila enotna za vso Evropo, ni. Centri za vseživljenjsko učenje so sinonim za odprto učno okolje in izenačevanje možnosti za učenje. V nadaljevanju predstavljamo povzetek zbranih evropskih primerov dobre prakse posameznih učnih centrov in učnih partnerstev. Slovenija je v analizo posredovala primer svetovalnega središča in primer središča za samostojno učenje.

Zlasti vzhodna in osrednja Evropa s tovrstno ponudbo skušata doseči boljšo družbeno integracijo in kakovost bivanja. Vloge posameznega učnega centra ali učnega partnerstva so sicer kontekstualno pogojene, vendar v analiziranih primerih prevladuje spodbuda za socialno kohezijo z odpiranjem sistemov izobraževanja in usposabljanja v širše družbeno okolje. V ožjem smislu imajo nekateri *vlogo za trg dela* (nezaposlenim pomagajo pri iskanju dela, pisanju vlog ter pri svetovanju za podjetništvo), drugi pa *kulturno vlogo* (beguncem in imigrantom organizirajo diskusije, dogodke ipd.). Nekateri primeri so z izboljševanjem dostopnosti znanja in učenja podpora šolanju (spodbujajo njegov začetek, podpirajo druge učne iniciative, zagotavljajo elektronsko bazo znanj, metod in virov itd. (*vloga za šolo, za razvoj družbe znanja, za uveljavljanje načela vseživljenjskega učenja*).

ODZIV, AKTERJI IN UČINKI IZBRANIH PRIMEROV DOBRE PRAKSE

Po podatkih omenjene analize je tedensko število udeležencev primerov dobre prakse med 50–250, odziv na ponudbo pa v osemdesetih odstotkih primerov raste. Ključni akterji primerov dobre prakse so udeleženci, ker so pri izbiri vsebin samostojni in izhajajo iz lastnih potreb. Informacije o učni ponudbi prehajajo pretežno ustno in izhajajo predvsem

iz kakovosti posameznega centra. Vpliv politike je čutiti iz podpore aktiviranju izbranih ciljnih skupin in omogočanja medijske promocije.

Učinek ponudbe je opredeljen na različne načine: zviševanje motivacije za učenje, dviganje kompetenc, pridobivanje in uveljavljanje specifičnih znanj, v polovici primerov spodbujajo razširjeno in aktivno participacijo v skupnosti, v tretjini primerov se učinek kaže kot pozitivna mobilnost socialnega statusa. Na individualni ravni je eden od nezanemarljivih učinkov tudi osebna izpolnitev udeležencev ter vpliv na okolje z entuziazmom.

ORGANIZIRANOST

Izvor posameznega učnega centra ali učnega partnerstva je večinoma dolgoletni projekt in program (75 % jih deluje že več kot pet let). Med oblikami prevladujejo mreže ali partnerstva (horizontalna, vertikalna, diagonalna), ki so večinoma strateška. Operativno to pomeni, da javne ustanove prispevajo prostor in opremo, delo pa je delno plačano in delno prostovoljsko. Nosilec učnega centra ali učnega partnerstva oz. CVŽU so zato zelo različne ustanove: polvladne, univerze/inštituti, skladi/zveze, prostovoljske in dobrodelne ustanove, nevladne organizacije, javne ustanove (npr. knjižnice) ter tudi komercialni ponudniki učnih možnosti. Učni centri ali učna partnerstva večinoma delujejo v okviru izobraževalnih ali drugih javnih ustanov. Prevladujejo manjši centri, ki so pogosto locirani v večjih mestih.

Polovica analiziranih učnih centrov ali učnih partnerstev ima manj kot 15 zaposlenih, petina med 15 in 50, četrtnina pa je velikih, s 50 do 250 zaposlenih ljudi. Osebnje je v polovici primerov stalno zaposleno, del ga je posebej usposobljenega, specialisti in prostovoljci pa sodelujejo zlasti v neizobraževalnih institucijah. Zasebniki prevzemajo predvsem profitni del poklicnega sektorja.

FINANCIRANJE

Financiranje učnih centrov ali učnih partnerstev v več kot polovici primerov omogoča država. Ostali financirerji so EU (35 %), regije in lokalna okolja, med katerimi so ugotovljene velike razlike. Le izjemoma jih podpirajo podjetniki, v četrtnini primerov pa stroške krijejo tudi udeleženci. Dodatna sredstva so na voljo za posebne naloge (opismenjevanje) ali za manj vključene ciljne skupine ter skupine s posebnimi potrebami (neizobraženi, brezposelni, osipniki, imigranti, nepismeni, manjšine, starejši ...) ter za izobraževanje odraslih.

IZOBRAŽEVALNE METODE

Obravnavani primeri dobre prakse uporabljajo predvsem interaktivne izobraževalne metode ter poudarjajo udeleženčevo aktivnost in praktične rezultate. Nekateri samostojno

učenje kombinirajo s tečaji, redki se omejujejo le na predavanja ali le na e-učenje. Ključno je predvsem:

- opuščanje tradicionalnega poučevanja na račun uveljavljanja individualnih učnih načrtov,
- prilagajanje ponudbe potrebam posameznika,
- uveljavljanje interaktivnega e-učenja in učnega svetovanja kot odziva na konkretne potrebe udeleženca ter
- povezovanje med ponudbo, ugotavljanjem in priznavanjem predznanj in izkušenjskih znanj.

Veliko energije se vlaga v spodbujanje nezainteresiranih (npr. z brezplačnostjo, oglaševanjem, organiziranjem skupnosti, vzpostavljanjem virtualnih okolij, možnosti za samostojno učenje ...) in v svetovanje. Povezovanje dela, učenja in življenja poteka ob spodbujanju različnih oblik pismenosti, veščin komunikacije in prostočasnih aktivnostih (humor, joga, varstvo narave, ročna dela). Slovenski primer središč za samostojno učenje je bil v omenjeni raziskavi razumljen kot inovativna metoda.

OZKA GRLA PRIMEROV DOBRIH PRAKS UČNIH CENTROV V EVROPI

- financiranje je kratkoročno in nestabilno, odvisno od zahtev financerja in (neracionalnih) procedur;
- partnerstva so obremenjena z začetnim nezaupanjem, kasnejšo tekmovalnostjo, lokalno politično turbulenco, pomanjkanjem tradicije sodelovanja in odzivanja na potrebe (oz. pomanjkljivim vertikalnim pretokom informacij in odzivov nanje), z birokratskimi postopki, šibkim interesom izven lokalnega okolja, s pomanjkanjem podjetniške podpore; nekatere države poročajo, da je izkušnja prisiljenega in nadzorovanega sodelovanja v postkomunističnem obdobju napravila veliko škode;
- kadri večinoma niso sistematično usposobljeni, spremljani in organizirani, dopolnjujejo jih priučeni prostovoljci; zlasti na podeželju v Evropi primanjkuje kvalificirane delovne sile in specifičnih programov, celo struktur za učno ponudbo;
- zastarela so pričakovanja ponudnikov glede vsebin in metod;
- promocija je omejena, zato je posebne ciljne skupine težko doseči;
- organizacija je neracionalna, ker vzpostavljene izobraževalne strukture zavira oblikovanje ponudbe, evalvacijo in raziskovanje;
- ozko grlo je tudi izbor indikatorjev (npr. število udeležencev), saj je lažje doseči samoniciativne in šolajoče se kot družbeno manj vključene, za katere je neuporaba informacijsko komunikacijske tehnologije le ena od oblik nepismenosti, tradicionalno učno okolje pa neprimerno. Družbeno manj vključene bi bilo mogoče doseči predvsem s skupinskimi oblikami učenja z osebnim stikom (npr. študijski krožek) in izven centra (ulica, trgovski centri).

Dodana vrednost učnih centrov je predvsem:

- motivacija učencev in refleksija spoznanjem iz formalnega izobraževanja;
- povezovanje med lastniki prostora/opreme in ponudniki programov in podpore;
- interdisciplinarno povezovanje med institucijami (npr. izobraževalne in ne primarno izobraževalne);
- izpostavljanje posebnih vsebin (aktivno državljanstvo, lokalni problemi ...) ali ciljnih skupin;
- integracija in kulturna izmenjava;
- kritje potreb trga dela;
- širitev izobraževanja v nove sektorje in institucije, okolja.

V zaključkih prve evropske analize primerov dobre prakse so posebej izpostavljene **dileme in vloga**:

- začetnega usposabljanja in profesionalnega razvoja kadrov,
- določanja ranljivih skupin (ženske, imigranti, nezaposleni, mladi, starejši) in
- ugotavljanja, kaj pritegne k ponovnemu učenju (npr. pomoč lastnemu otroku, skrb za lastno zdravje, izpolnitev prostega časa s kuhanjem, kulturo ipd.),
- zagotavljanja enake dostopnosti z vidika
  - ~ »problematičnih« posameznikov/ skupin, ki nižajo učinkovitost učenja in interes partnerjev, da tako učenje financirajo. Njihova ločena obravnava je dražja, zato prihaja do zapostavljanja oz. socialnega izločanja;
  - ~ gostote poselitve, zaradi katere možnosti za zaposlitev (in učenje, povezano z njo) niso enake za vse, zato se javnost dosega npr. s prihajanjem na dom (e-učenje) ali s ponudbo v okoljih siceršnjega zbiranja ljudi (nakupovalni centri, avtobusne in železniške postaje, športni klubi, zdravstveni centri).

PRIMERI

Velika Britanija (vir: Clark, os. kom., 2005)

Učni centri so se razvili zlasti po letu 1999, predvsem z javnimi sredstvi in jih najdemo v naslednjih oblikah:

- *podjetniški učni centri* za zaposlene v srednjih in večjih podjetjih, ki pogosto nudijo možnost splošnega izobraževanja,
- *centri medijskih hiš* na podlagi RTV programov so po začetku 1997 in dveh letih razcveta »oveneli« spričo razmaha spletnih možnosti,
- *omrežje »LearnDirect«* ponuja portfolio tečajev, med katerimi je največ podjetniških in vodstvenih, ki jim sledijo življenjske veščine, veščine za dom in pisarno ter specialna IT znanja,

- *centri za skupnostno učenje*, ki naj bi oživili odmrle soseske,
- »UK online« kot mreža povezanih projektov – šolskih, zasebnih, knjižničnih in prostovoljskih, vezanih na dostop do spleta (npr. mobilni učni centri, ki uporabljajo brezžična omrežja in so tehnično najsodobneje opremljeni ter pogosto delujejo na podeželju);
- *IKT učni centri* za preseganje tim. »digitalne ločnice«, namenjene predvsem družbeno izključenim za učenje uporabe spleta, e-dopisovanje;
- *sklad za nove možnosti* kot kombinacija prej opisanih tipov z lokacijo v trgovskih centrih. Zagotavlja celovito ponudbo, dolg čas obratovanja in ob temeljnih spretnostih tudi zahtevnejši študij (celoletno ponudbo, različne programe in strokovno podporo, vzporedno z drugimi aktivnostmi – rekreacijo, prehrano, knjigami, zdravstveno ponudbo, dostopnostjoi zaposlitve ipd.).

Španija (vir: Padros, Ruiz, 2006)

Mreža javnih centrov na različnih ustanovah nudi temeljno, profesionalno in kulturno izobraževanje in ima zaposlenega profesionalnega »družbenega izobraževalca«. Demokratično gibanje izobraževalcev odraslih se je pričelo v Barceloni leta 2000, ima močan socialni in kulturni naboj, gradi na debatah in dialogu med univerzitetnimi profesorji, izobraževalci in udeleženci ter išče poti za učenje udeležencev, zlasti tistih, ki nimajo univerzitetne izobrazbe. Izobraževanje odraslih, v času Frankovega režima razumljeno kot »druga možnost«, je postalo transformativna sila, izhajajoča iz znanosti in dialoške prakse. Ob tranziciji v demokracijo je zbudilo iniciative, ki so kasneje izgubile prvotni naboj in pričele služiti bolj interesom profesionalcev kot širši javnosti.

Italija (osebno opazovanje 2005)

Učni centri kot posebna pravna oseba ne obstajajo, tudi približevanje posameznih projektov tej ideji je odvisno od posamezne regije. V Toskani je najbližje ideji Centra VŽU lokalno povezovanje med šolami in knjižnicami, ki ga finančno podpira občina predvsem z vidika motiviranja socialno izključenih za učenje in vključevanje v družbo. Regije samostojno (t.j. neodvisno od države) iščejo finančna sredstva na evropskih razpisih in tako podpirajo projekte učenja odraslih, enotne državne politike za to področje pa ni.

Danska (Tønder Jessing, 2006)

Učni centri niso definirani, pod tem pojmom se razume tiste, ki jim je cilj učenje, katerih metode so prilagodljive/odprte, orodja dostopna in kjer so kriterij udeleženci/obiskovalci. Pomembno vlogo imajo knjižnice.

Nemčija (vir: Stang, 2006)

Smeri razvoja učnih centrov so različne, le del jih pokriva razkorak med potrebami trga dela in neinformiranostjo iskalcev. Učni centri predstavljajo novo kakovostno raven – mrežno povezovanje centrov IO in knjižnic. Nastanek učečih se regij (nem. Lernregionen) je potekal pod univerzitetno taktirko od 2001–2006, nastalo je 70 učečih se regij, v njihovem okviru 40 projektov (samostojno učenje, svetovanje, e-učenje platforma, EMW model, ...). Vzpostavili so 18 delovnih mest. Financiranje je regijsko in evropsko (Leonardo, Europass). Potrebna pozornost velja e-izobraževanju (npr. online akademija gospodarske zbornice). Programi nadaljnjega izobraževanja trajajo 30–100 ur, poklicnega 150 ur; platforme je mogoče najemati.

Avstrija (Diwischek, 2006)

Prav tako povezuje infrastrukturo in različne ponudnike, npr. »stolp znanja« v Linzu kot združitev knjižnice, informacijskega centra in programov izobraževanja odraslih.

RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI

Enotni model Centrov za vseživljenjsko učenje – učnih centrov ali učnih partnerstev – torej ni na razpolago, saj so kontekstualne razlike med konkretnimi okolji velike. Enotno se ugotavlja vse večji odziv na ponudbo, rastoča razlika med mestom in podeželjem, enotna je tudi ugotovitev o višji materialni blaginji zahodnih evropskih držav, iz katere izhaja model »top-down« iniciativ, ki je v nasprotju z večjim individualnim entuziazmom »bottom-up« pobud v skromnejših materialnih pogojih in ob nezaupljivosti do uradnih struktur. Rahljanje organizacijskih struktur, njihove hierarhije in z njo povezane birokracije ter lobijev se je pokazalo kot prava pot do večje dostopnosti učenje za vse. Odtod priporočilo, naj koncepti izhajajo iz temeljitih analiz kontekstov in naj se izogibajo doslej uveljavljenim vplivom, ker izbor modela dejansko določa bolj razvojni kontekst (stanje, struktura in trendi), naslanjanje na uveljavljene strukture pa ga običajno zavira. Delo v zvezi s Centri VŽU se bo nadaljevalo v smeri poglobljene analize trendov in primerov ter oblikovanja modela, v katerem bodo sodelovali izobraževalci, nosilci odločanja in raziskovalci. V Evropi bodo iskali poti za spodbujanje partnerstev s promocijo, vplivom na notranjo dinamiko in z usposabljanji.

Iniciative in prakse v Sloveniji so primerne umestitvi med ta dva pola. Enaki so tudi strokovni predlogi za nadaljnji razvoj slovenskih CVŽU, ki jih je Andragoški center Slovenije oktobra 2007 podal ob razgrnitvi rezultatov dela slovenskih CVŽU v prvem obdobju njihovega delovanja. Od nas samih je odvisno, kako bomo presegli omenjena ozka grla, ki se med Evropo in Slovenijo ne razlikujejo bistveno. Prav tako je od nas odvisno, kako

bomo povezali vloge kulture, izobraževanja, usposabljanja in učenja. Prve izkušnje so že na voljo, z vidika prvih skupnih rezultatov in praktičnih izkušenj pa jih predstavljamo v nadaljevanju.

VIRI

Buiskol, Bert Jan; Grijpstra, Douwe; von Kan, Carlos; von Lakerveld, Jaap; Oudendammer, Frowine. 2005. **Developing local learning centers and learning partnerships as part of Member State's targets for reaching Lisbon goals in the field of education and training**. A study of current situation, Leiden, Netherlands, 9th December 2005

Clark, Alastair. NIACE, os. kom., Bonn, 2005

Padros, Maria, Ruiz, Laura. 2006. **Developing learning through dialogue – Learning Centres in Spain**. V: Learning Centres in Europe, Stang, Hesse, Clark 2006, s. 112-128

Diwischek, Astrid. 2006. **New directions in creating attractive learning settings-Learning Centres in Austria**. V: Learning Centres in Europe, Stang, Hesse, Clark 2006, s. 48-70

Stang, Richard. 2006. **Cooperation and networking as a strategic concept – Learning Centres in Germany**. V: Learning Centres in Europe, Stang, Hesse, Clark 2006, s. 10-29

Tønder Jessing, Carla. 2006. **The impact of learning centres on lifelong learning – Learning Centres in Denmark**. V: Learning Centres in Europe, Stang, Hesse, Clark 2006, s. 1-9

Koncept Centrov VŽU v Sloveniji

UVOD

Razpolagamo z dvema definicijama Centra za vseživljenjsko učenje (v nadaljevanju CVŽU):

1. definicija delovne skupine »Točke VŽU«, ki je delovala v okviru projekta »Razvijanje in širjenje mreže z IKT podprtih lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno svetovanje ter drugih oblik« in je imela svojo zadnjo sejo 10. maja 2006:

CVŽU je partnersko zasnovana ponudba učenja, ki vključuje:

- a. strokovno podporo,
- b. učna gradiva in
- c. informacijsko-komunikacijsko tehnologijo ter

ponuja vsebine, uporabne za razvoj lokalnega okolja, za izboljšanje formalne kvalifikacije posameznika in zvišanje njegove vloge v vseživljenjskem učenju.

2. definicija, po kateri je na podlagi »Javnega razpisa za sofinanciranje razvijanja in širjenja mrež z IKT podprtih lokalnih regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno orientacijo – Centri vseživljenjskega učenja« v Uradnem listu 29. julija 2005 iz sredstev evropskih strukturnih skladov nastalo prvih trinajst Centrov VŽU:

CVŽU je poslovni model povezovanja in partnerstva, ki podpira uresničevanje ciljev VŽU¹.

¹ Poslovni model je model dolgoročno usmerjenega povezovanja partnerjev, ki opredelijo pravno zavezujoča razmerja za razvoj konceptualnih, vsebinskih in inovativnih organizacijskih rešitev ter tako nadgrajujejo dosedanje prakse posameznih organizacij, v podporo celovitega uvajanja vseživljenjskega učenja v lokalnem okolju, kjer partnerji delujejo. Predlagane rešitve partnerji utemeljijo z analizo ugotovljenih potreb. Vanj se povezujejo najmanj tri organizacije (prijavitelj in najmanj dva partnerja). Partnerji so lahko organizacije, ki izvajajo dejavnost svetovanja: informativno svetovalna središča za izobraževanje odraslih (ISIO), centri za poklicno informiranje in svetovanje (CIPS), dejavnost informiranja in svetovanja za mlade (ISM), šole, mladinsko informativna središča Slovenije (MISS) ter druge organizacije, ki delujejo na področju razvoja človeških virov v lokalnem okolju in dejavnost informiranja oziroma samostojnega učenja z IKT podporo: središča za samostojno učenje (SSU), borze znanja (BZ), E-šole, knjižnice, multimedijski center ter druge organizacije, ki delujejo na področju razvoja človeških virov v lokalnem okolju s posebnim poudarkom na neformalnem učenju.

KONCEPT CVŽU

Predlog koncepta CVŽU izhaja iz:

1. egalitarističnega modela enakosti in demokracije, ki upošteva avtonomijo odraslega in mu poleg pravic nalaga tudi dolžnosti za skupno,
2. slovenskih in evropskih strateških dokumentov²,
3. dobre prakse središč za samostojno učenje (nacionalni projekt Organizirano samostojno učenje),
4. potrebe po dostopnosti samostojnega učenja³ in motivacijskih prijemih, vodenju učnega procesa in za del ljudi tudi ciljnem povezovanju učenja s trgom dela, ker je samoiniciativno učno dejaven le manjši del ljudi – tako je v Sloveniji in v tujini,
5. spoznavanja ciljnih skupin, zlasti ranljivih⁴,
6. potrebe po uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije kot sodobnega in racionalnega učnega vira, komunikacijske poti za izmenjavo informacij in možnosti motiviranja za tiste, ki se izogibajo neposrednemu stiku in vodenemu učenju.

Predlog koncepta slovenskih Centrov VŽU je pravzaprav predlog nove organizacijske oblike, t.j. partnerskega povezovanja mrež/ponudnikov učenja z namenom oplemenititi (pretežno) javna sredstva, omogočiti večjo dostopnost učne ponudbe, njeno širitev in nadgradnjo ter višjo kakovost. Ob ohranitvi identitete posameznih ponudnikov naj bi se zato nova struktura usmerila v komplementarno povezovanje ciljnih skupin, komplementarno ponudbo učnih vsebin, komplementarno izrabo razpoložljive infrastrukture in druge skupne naloge npr. skupno promocijo.

Ključne sestavine koncepta so:

1. ideja vseživljenjskega učenja, ki se udejanja predvsem z neformalnimi pristopi v izobraževanju, neformalnimi okolji, procesi in metodami;
2. pretežna samostojnost udeleženca (prevzemanje odgovornosti za proces učenja in njegove učinke);

² Izobraževanje in usposabljanje v Evropi: različni sistemi, skupni cilji za 2010 (2003)

- Memorandum o vseživljenjskem učenju (Komisija evropske skupnosti, 2000)
- Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO)
- Nacionalni program izobraževanja odraslih v RS do leta 2010
- Nacionalni program visokega šolstva (NPVS, Uradni list RS 20/2002)
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010 (ReNPIO)
- Enotni programski dokument podpore Evropske Skupnosti Sloveniji za obdobje 2004–2006
- Zakon o temeljnih razvojnih programih na področju izobraževanja in znanosti v letih 2003–2008
- Republika Slovenija v informacijski družbi (MID, 2003)
- Državni razvojni program 2001–2006

³ **Samostojno učenje** je »... učenje, ki ga običajno, vendar ne zmerom, uresničuje posameznik na svojo pobudo in z zelo majhno pomočjo drugih oseb ali ustanov ali celo povsem brez pomoči« (Benedik, 1996). O **organiziranem samostojnem učenju** govorimo takrat, ko organizacija poskrbi za nekatere elemente pomoči udeležencu, pri tem pa mu prepušča, da o vseh ali pa vsaj o večini pomembnih zadev odloča samostojno.

⁴ Npr. tistih, ki jih je razvoj preteklih desetletij pustil ob strani, zato »ne upajo, ne znajo, hkrati pa je organizirano učenje od njih fizično daleč« npr. ostarelih, niže izobraženih, prebivalcev podeželja, nosilcev kmetijske dejavnosti ter njihovih družinskih članov, zlasti mladih ter tistih, ki imajo omejene finančne možnosti za udeležbo v izobraževanju (brezplačna ponudba je ena ključnih prednosti analiziranih ponudnikov).

3. povezovanje kot načelo

- med ponudniki učenja z IKT podporo,
- med oblikami (projekti) učenja odraslih,
- s svetovanjem (zlasti za odrasle).

CVŽU **sestavljajo** trije elementi: učna gradiva, IKT oprema in strokovna podpora z informacijami o možnostih učenja, svetovanjem za učenje in uporabo IKT ter učnih virov;

CVŽU naj zadosti naslednjim **pogojem**: zavezan naj bo načelom vseživljenjskega učenja, naj bo referenčen ponudnik neformalnega učenja in naj hkrati zagotavlja ustrezno svetovalno pomoč za usmerjanje in spremljanje udeleženca. Naj identificira skupno za vse partnerje in specifično za vsakega, ob približevanju primerom dobre prakse v tujini pa naj upošteva slovenske, regionalne in lokalne posebnosti. Vzpostavi naj vertikalno recipročnost ali vsaj dvosmerno komunikacijo med financerjem, izvajalci in strokovnim telesom.

Pri oblikovanju predloga definicije Centra VŽU so imeli prednost procesi (in ne strukture), CVŽU pa smo razumeli kot orodje (ne kot cilj sam po sebi). Zato naj bi opravljal naslednje **vloge**:

- vlogo nadgradnje dobrih praks (neformalnega) učenja,
- vlogo izenačevanja med oddaljenimi ciljnimi skupinami (izobraženi–neizobraženi),
- vlogo izenačevanja med vlaganji v ciljne populacije (mesto–podeželje) in
- ustvarjanje dodane vrednosti z udejanjanjem komplementarnosti vsebin, kadrov, učne opreme in učnih virov.

CVŽU predstavlja poslovno, programsko, kadrovsko in infrastrukturno partnersko povezavo, v kateri se v dobro uporabnikov išče možnosti za komplementarno dopolnjevanje znanj, spretnosti, kompetenc. Glede na razpršeno in vse bolj iskano učno ponudbo (virov, oblik in institucij) naj bi bili **dodani vrednosti** Centra VŽU tudi: 1. povezovanje z morebitnimi drugimi ponudniki učenja v Sloveniji in Evropi ter s predstavniki regionalnih razvojnih agencij, 2. razvoj novih znanj, veščin, prilagodljivosti in ustvarjalnost, ki že odločajo o konkurenčnosti posameznih ponudnikov učenja z IKT podporo.

PREDLOG OPERACIONALIZACIJE KONCEPTA CVŽU

1. faza operacionalizacije – splošna opredelitev odgovornosti, ciljev, nosilcev in metod dela

Odgovornost in cilji CVŽU-ja so individualni (odgovoren je udeleženec) in skupni (odgovornost prevzemajo država, lokalno okolje, institucije, tudi podjetja). *Nosilci* CVŽU so javne institucije v kombinaciji z nevladnimi, zasebnimi in tim. »pomembnimi drugimi« oblikami institucij. *Metode* v CVŽU naj bodo predvsem skupinske, dialoške, spodbujajo naj se »odprta učna okolja«, »prilagodljivo učenje« in hkratno sodelovanje heterogenih ciljnih

skupin. *Financiranje* CVŽU-jev naj bo partnersko, lahko medsektorsko, vsekakor pa naj bo javni del sredstev namenjen za kadre in procese/projekte/programme. Standardi opreme, znanj in gradiv za CVŽU so predmet konkretne učne ponudbe.

II. faza operacionalizacije – predlogi politiki, stroki in praksi

Nosilec odločanja na nacionalni in regionalni ravni predlagamo, da se

- ohrani omrežja vseh dejavnosti, torej da se stabilno in redno financira ponudba neformalnega učenja (pod okriljem Centrov VŽU ali za posamezne oblike) ter se tako preseže »projektno« financiranje;
- vzpostavi koordinativno telo za CVŽU (enotno spremljanje, standarde kakovosti itd.),
- opredeli razmerje med posameznimi projekti neformalnega učenja in CVŽU,
- poveže neformalno učenje (v in izven CVŽU) s postopki priznavanja znanj,
- nadaljuje vzpostavljena komunikacija tako med sektorji kot med matičnim sektorjem in stroko ter okrepi dvosmerni dialog z lokalnimi skupnostmi,
- podpre raziskovanje razvoja in učinkov neformalnega učenja,
- spodbuja načelo sodelovanja na različnih ravneh (institucije, sektorji, lokalne skupnosti) namesto načela tekmovalnosti,
- umešča ugotovitve analize, ponudbo neformalnega učenja v strateške dokumente in v lokalne in regionalne razvojne načrte;
- promovira Točke in Centre VŽU na nacionalni in regionalni ravni,
- nameni osrednjo pozornost doseganju ciljev in ne lastni organiziranosti,
- okrepi medsektorsko povezovanje (kulture, šolstva, znanosti in tehnologije) za nadaljnji razvoj posameznih dejavnosti, širitev dostopnosti z vzpostavljanjem novih točk VŽU, ki bi bile povezovalni člen med posameznimi projekti in hkrati možnost dostopa za uporabnike zlasti tam, kjer je doslej ni bilo.

Strokovnim delavcem na različnih ravneh predlagamo, da se

- oblikuje enotna metodologija spremljanja,
- oblikuje sistem usposabljanja kadrov (morda v okviru koordinacije in enotnega spremljanja),
- oblikujejo javni standardi kakovosti za neformalno učenje z vidikov:
  - ~ učnega gradiva
  - ~ opreme in prostora
  - ~ kadrov (število, standardi za usposobljenost/kompetence)
  - ~ javne dostopnosti koncepta, ponudbe in rezultatov posameznega CVŽU;
- posveti posebno pozornost negi sodelovanja, komplementarnosti, ker je to ena najšibkejših točk nastanka in začetnega delovanja CVŽU;

- proučuje partnerstva z različnih vidikov (udeleženec, partner, financer), s posebnim ozirom na zelo uspela in na neuspela partnerstva;
- oblikuje krovno strokovno telo za koordinacijo različnih ponudnikov in projektov, ki bi skrbelo za baze podatkov, izmenjavo učnih gradiv, strokovno usmerjanje izbora učnih gradiv (npr. kriterije za nakup in uporabo) itd.;
- vzpostavijo sistemski komunikacijski kanali med nosilci dejavnosti (učenja, lahko tudi svetovanja) v obliki npr. delovnih srečanj, izraba e-okolja, negovanje sodelovanja med njimi ter vključevanje nove dejavnosti;
- poudari skupnostne iniciative in utrjevanje osebne, krajevne, lokalne in nacionalne identitete;
- nadgrajuje ponudba vsebin (razvoj učnih gradiv, povezava in enotni kriteriji za IKT, razvoj motivacijskih in učnih metod, razvoj novih pristopov/pripomočkov za posebne potrebe ciljnih skupin);
- redno usklajujejo cilji CVŽU z evropskimi izkušnjami;
- pridobivajo nova znanja o uporabi IKT, razvoju učnih gradiv npr. s tematskimi izpopolnjevanji in/ali obiski tujine;
- osrednjo pozornost nameni doseganju ciljev in ne lastni organiziranosti.

ZAKLJUČEK

Predstavljeni koncept Centrov VŽU predstavlja le enega od možnih konceptov, in sicer skupno vizijo razvoja ponudnikov neformalnega izobraževanja. Izhaja iz analize, opravljene v letu 2005, ki se nanaša na stanje v letu 2004 in je pokazala le del raznorodne in razpršene ponudbe neformalnega učenja (z odličnim odzivom) ter raznosmernih interesov in neugodne finančne situacije mreže ponudnikov v tem obdobju.

V okviru naloge «Razvijanje in širjenje mreže z IKT podprtih lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno svetovanje ter drugih oblik» sta torej nastala koncept svetovanja (predlog povezovanja svetovalnih dejavnosti in ne nadomestitve vzpostavljenih svetovalnih dejavnosti z enim »centrom«) in koncept CVŽU, ki predlaga povezovanje in nadgradnjo obstoječe učne ponudbe (z IKT podporo).

Javni razpis Ministrstva za šolstvo in šport leta 2005 je v prvih trinajstih vzpostavljenih Centrih VŽU koncepta svetovanja (Bezić idr. 2006) in zagotavljanja ponudbe (neformalnega) učenja za odrasle povezal. Ker je bil njegov cilj »zagotoviti kakovostno informiranje, svetovanje in dostopnost možnosti izobraževanja in usposabljanja, s širitvijo lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in kontaktnih točk za vseživljenjsko učenje« ter »z novimi ali razširjenimi že obstoječimi dejavnostmi zagotavljati podporo sodelujočim v učnih aktivnostih, poklicno usmerjanje (poklicna orientacija) za odrasle in mlade, predvsem ženske in osebe z nedokončanim šolanjem, z namenom, da se olajša in pospeši dostop do novih oblik učenja s posebnim poudarkom na neformalnem učenju«, je tak razvoj utemeljen.

VIRI

- Bogataj, Nevenka. Orešnik, Jasmina. 2005. **Analiza stanja z IKT podprtih oblik vseživljenjskega učenja v Sloveniji**. Andragoški center Slovenije, interno gradivo, 25 s.
- Benedik, Irena. 1996. **Organizirano samostojno učenje – pristop v učenju in izobraževanju za potrebe 21. stoletja** (1. del). V: Sodobna pedagogika, št. 1–2, letnik 1996, s. 48–56.
- Bezič, Tanja. Dobrovoljc, Andreja. Niklanović, Saša. Polak, Mojca. Raičević, Ljubo. Šlibar, Zlata. Vilič Klenovšek, Tanja. Dimitrovski Vučetić, Vanja. 2006. **Informiranje in svetovanje za vseživljenjsko učenje in razvoj kariere v Sloveniji, stanje in perspektive**, Andragoški center Slovenije, 50 s.

Prve domače izkušnje

Center za vseživljenjsko učenje Gorenjska

MAJA RADINOVIČ HAJDIČ, LJUDSKA UNIVERZA JESENICE

Na Ljudski univerzi Jesenice je konec leta 2005 začel delovati Center vseživljenjskega učenja Gorenjska¹, katerega delovanje so sofinancirali Evropski socialni sklad, Ministrstvo za šolstvo in šport ter Občina Jesenice. Vanj je poleg nosilke projekta – Ljudske univerze Jesenice – partnersko povezanih še 14 različnih organizacij z območja celotne regije. Skupaj odgovarjamo za razvoj in izvedbo izobraževanja, usposabljanja in učenja prebivalcev regije ter usklajeno razvijamo in zagotavljamo dostop do učenja prebivalcem Gorenjske in s tem povečujemo njihovo zaposljivost ter osebni razvoj. Dejavnost CVŽU Gorenjska je torej namenjena vsem prebivalcem Gorenjske, ki se želijo dodatno izobraževati in učiti. Še zlasti se lahko pohvalimo s tem, da smo povečali dostopnost do informacij, nasvetov in pomoči pri načrtovanju učenja, izobraževanja in kariere.

Svetovalno središče Jesenice je v okviru CVŽU Gorenjska vzpostavilo 6 enot: v Škofji Loki, Kranju, Trziču, Bohinjski Bistrici in Kranjski Gori. Uporabniki omenjenih svetovalnih središč so možnost koriščenja storitev informiranja in svetovanja za izobraževanje in učenje v domačem kraju dobro sprejeli, povsod beležimo zadovoljivo število strank.

V okviru CVŽU Gorenjska vzpostavljamo tudi tako imenovane točke vseživljenjskega učenja, kjer uporabnikom nudimo brezplačno storitev organiziranega samostojnega učenja. V nekaterih okoljih se točke sicer »niso prijele« in smo jih v tem času že tudi zaprli in odprli nove v okoljih, kjer je interes uporabnikov večji. Posebej smo ponosni na dve točki vseživljenjskega učenja, ki smo ju odprli v letošnjem letu, in sicer v Domu upokojencev dr. Janka Benedika v Radovljici in v Domu upokojencev dr. Franceta Berglja na Jesenicah. Točki delujeta dvakrat mesečno, starejši uporabniki (večina ima več kot 80 let) se pod vodstvom mentorice učijo uporabljati elektronsko pošto in uporabljati storitve, ki jim jih nudi svetovni splet. Varovanci obeh domov si po elektronski pošti dopisujejo, ena od uporabnic si sedaj lahko dopisuje s sorodniki v ZDA, vsi radi prebirajo elektronske časopise.

Zelo dober je bil tudi odziv prebivalcev Gorenjske na razpisanih 10 delavnic z različnimi neformalnimi vsebinami, ki smo jih partnerji izvedli letos spomladi. Gorenjci so lahko brezplačno pridobivali zelo različna znanja, kot so na primer komunikacija v sodobni družbi, oblikovanje spletne strani ali pa vedenja o eliščih in njihovi uporabi.

Celotno dejavnost CVŽU Gorenjska so prebivalci regije dobro sprejeli, dostop in ponudba do različnih oblik predvsem neformalnega učenja je zaradi delovanja CVŽU v Gorenjski

¹ Gospodarska zbornica Kranj, Območna obrtna zbornica Kranj, Knjižnice Škofja Loka, Trzič, Radovljica in Jesenice, Razvojne agencije BSC Kranj, SORA Škofja Loka in RAGOR Jesenice, Ljudski univerzi Radovljica in Trzič, Freising d.o.o. in ZRSZ Območna Služba Kranj

regiji nedvomno boljša in pestrejša. Zato za naslednje obdobje delovanja načrtujemo še razširiti partnerstvo in ponudbo tovrstnih storitev.

Center za vseživljenjsko učenje Inti.si - znanju brez meja je potrebno odpreti in utreti pot

JELICA PEGAN STEMBERGAR, GLOTTA NOVA, LJUBLJANA

Vlaganje v znanje in razvoj sposobnosti prinaša korist tako posameznikom kot celotni družbi. V Centru za vseživljenjsko učenje - Inti.si smo se povezali različni partnerji osrednjeslovenske regije², da bi prebivalcem regije, Slovenije in zamejstva omogočili:

- dostopnost znanja in učenja celo življenje,
- odprto učno okolje,
- samostojnost in samostojno uporabo tehnologij in informacij ter
- motivacijo za osebni in profesionalni razvoj.

CVŽU Inti.si bo tako ustvaril pogoje za dostop do informacij, svetovanja, učenja, znanja, veščin, sposobnosti, kompetenc in vrednotenja le-tega čimveč udeležencem ter bo deloval kot uveljavljena mreža tesno povezanih in sodelujočih središč, točk vseživljenjskega učenja (Life Long Learning Points).

Vsekakor so posebnosti našega centra za vseživljenjsko učenje naslednje:

1. gosta in celostna mreža, v kateri bodo uporabniki našli vse, kar potrebujejo za kakovostno učenje;
2. približevanje storitev uporabnikom (geografsko, vsebinsko, ciljno);
3. praktična in uporabna znanja za življenje in delo.

Ni dovolj, da so udeleženci dobro informirani o dogajanjih na učnem polju. Nuditi jim je treba kakovostno svetovanje in ponuditi pester izbor učnih orodij in oblik. Znanje, veščine, sposobnosti in kompetence je potrebno vrednotiti. Virtualne mreže podirajo meje. Tudi meje regij. S povezovanjem, skupnim razvojem in raziskavami mreži prinašamo dodano vrednost, kakovost. Poleg uveljavljanja e-učenja (gradiv in moderatorjev) se usposablajo in aktivirajo prostovoljci za učno pomoč, za učenje v muzeju, v središčih za samostojno učenje, v knjižnicah. Na področju promocije vseživljenjskega učenja je potrebno narediti veliko več kot sedaj naredimo. Razmišljati je potrebno na primer, da bo tudi znotraj mreže ponudba zanimiva in pestra in da je med brezposelnostjo in zaposlenostjo tenka črta ločnica.

² PARTNERJI: Glotta Nova, Much, Agora, Mestni muzej Ljubljana, Mladinsko informativno in svetovalno središče Slovenije – MISS, Rossana, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik – ZUIMK, Zveza splošnih knjižnic – Regijski portal Kamra, Alpha Center, Kmetijska šola GRM Novo mesto
TIHI PARTNERJI: Gea College, Ljubljana, Kovinoplastika Lož, Stari trg pri Ložu, CDI Univerzum s svojo ISIO mrežo, Matična knjižnica Kamnik, Knjižnica Jožeta Mazovca, Ljubljana, Knjižnica Otona Župančiča-KOŽ, Ljubljana, Cene Štupar, Ljubljana, Athena svetovanje, Domžale, Knjižnica Bežigrad, Ljubljana, Knjižnica Litija, Knjižnica Grosuplje, ICER, Center za raziskovanje in svetovanje v družboslovju in izobraževanju, Ljubljana, Forward International, Velike Lašče

Ideja CVŽU je vredna vse pohvale in menim, da so CVŽU vsekakor prava usmeritev za dosego evropskih ciljev na področju intelektualnega kapitala državljanov in države kot celote. Primerjav in tudi zgledov je v tujini zelo veliko, le oblike delovanja so morda različne. V tujini največ centrov deluje regionalno, nekateri pokrivajo območja, ki so po številu prebivalcev večja od Slovenije. Finančno njihovo delovanje večinoma pokrivajo država, regije in lokalne skupnosti, včasih podjetja, večina svojo dohodek pokriva tudi s ponudbo storitev.

Izkušnje Glotta Nove s projekti so izjemno bogate, vendar je koordinacija CVŽU nekaj posebnega in izjemnega. Vključevanje partnerjev še ni končano, večina razume center kot dodano vrednost. Podjetja takega načina delovanja izobraževanja niso vajena in pričakujejo priložnost za e-učenje in drugo učenje svojih zaposlenih. Dragoceno je tudi delo z mrežami znotraj mreže (ISIO, SSU, študijski krožki, CIPS, Zavod za zaposlovanje, MISSS, Gospodarska zbornica, konzorcij srednjih šol) in izkušnja e-učenja, npr. izdelava e-orođij, upravljanje in moderiranje e-učilnic, svetovanje in zlasti vrednotenje, kar vse bi v prihodnje zaslužilo večjo in bolj poglobljeno skrb. Ideje, ki se rojevajo v tako pisani združbi, nekoč konkurentov in danes sodelavcev, so nenadkriljive.

Vloga CVŽU v lokalnem okolju bi morala biti velika, pa, žal, zaenkrat ni tako, saj je odziv javnosti izjemno počasen. Še vedno centri nakazujejo smer razvoja in vabijo lokalna okolja k sodelovanju. Državna promocija in udejanjanje strategije vseživljenjskega učenja ter tudi centrov za vseživljenjsko učenje na državni in regionalni ravni bi bila dobrodošla in morda nujna. Več centrov v eni regiji ne pomeni nujno tudi večje kakovosti, saj obstaja nevarnost, da se bo zaradi rivalstva in konkurenčnosti med centri energija, ki bi morala biti usmerjena na uporabnike, razpršila med centre.

Prihodnji razvoj³ bo težko ločeval med oblikami učenja »v živo« in »na daljavo«, zato bi morali biti sodobni centri za vseživljenjsko učenje kombinacija obojega. Za doseganje kakovosti in strokovnosti bi morali delovati samostojno, kot pravni ali vsaj pridruženi pravni subjekti. Večina centrov ima portalna mesta, ki se nahajajo na spletni strani koordinatorja in torej niso samostojna, uporabniki pa jih težje najdejo. Problem bi morda rešil državni portal znanja (ali CVŽU), več informiranja in promocije, boljša povezanost med centri, večja strokovna in svetovalno-izobraževalna podpora ACS, CPI in drugih inštitucij, večji vpogled v to, kaj in kako delujejo drugi centri, zlasti kakšne rezultate dosegajo, kaj načrtujejo. Nujna bi bila tudi specializacija centrov, ker je nesmiselno, da se vsi ukvarjamo z vsem. Tu mislim na IKT-orođja. Kot nujno prepoznavamo tudi vrednotenje znanja, veščin, spretnosti in kompetenc, skladno z evropskimi smernicami, npr. evropskim enotnim kompetenčnim okvirjem. In tudi tu bi se bilo smiselno specializirati, saj bomo vsi pridobili, če se bo vsak od centrov ubadal z eno od kompetenc, ne pa da se bomo vsi ukvarjali z vsemi kompetencami.

Za zaključek odpiram vprašanje: »Ali ni smotrno, da država izkoristi obstoječe CVŽU tudi kot regionalne centre za izobraževanje in usposabljanje, centre, ki bi imeli bogato in

³ Načrtujemo sodelovanje z Razvojno agencijo osrednjeslovenske pokrajine RRA LUR s svojo mrežo, z Zavodom RS za zaposlovanje, Območno službo Ljubljana in CIPS s svojimi mrežami, s Tehnološkim parkom Ljubljana s svojo mrežo, z Ljudsko univerza Kočevje in drugimi.

celostno mrežo točk vseživljenjskega učenja in bi bili sposobni zadovoljiti vse potrebe po razvoju človeških virov, potencialov in človeškega kapitala v regijah?»

Center za vseživljenjsko učenje »UM« Savinjske regije

LIDIJA PRAPROTIK, MAG. SELMA FILIPANČIČ JENKO, INVEL, D. O. O., VELENJE

Zasnova Centra VŽU »UM« Savinjske regije, katerega nosilec je podjetje INVEL, d.o.o.⁴ iz Velenja, temelji na predpostavki, da je potrebno ljudem približati storitve informiranja, svetovanja in samostojnega učenja, predvsem s področja zaposlovanja, podjetništva, razvoja poklicne kariere, komunikacije ter omenjene storitve razširiti tudi na druga neformalna področja, kot so: zdravje, umetnost, jeziki, družba, potovanja ter jim na ta način ponuditi boljše možnosti za uspešno vključevanje v družbeno okolje.

Ideja in vzpostavitev centrov v naše okolje je prav gotovo doprinesla k vzpodbujanju učenja, samostojnosti pri tem ter pripomogla k vzpostavitvi strukture za povezovanje oblik neformalnega izobraževanja in seznanjanju z različnimi oblikami pridobivanja znanja in informacij.

Glavni cilj – zagotoviti kakovostno informiranje, svetovanje in dostopnost možnosti izobraževanja, usposabljanja in samostojnega učenja v smislu vseživljenjskega učenja sodelujočim v različnih učnih aktivnostih – je dosežen. Posebno pozornost smo namenili brezposelnim osebam, mladim, tudi osipnikom ter ženskam z namenom, da se jim olajša in pospeši dostop do novih, modernih oblik učenja.

Sprva smo precej pozornosti posvetili vzpostavljanju partnerstva in promociji ponudbe. Posebej učinkovite so bile neposredne oblike promocije in informiranja, iz »prve roke«, kar tudi po skoraj dveh letih uspešnega delovanja predstavlja izjemno pomemben del kontinuiranega delovanja centra.

Odločitev partnerstva, da je za uspešno vzpostavitev centra potrebno zagotoviti ustrezno IKT podporo (16 moderno opremljenih učnih mest) ter portal, ki je povezal celotno partnerstvo in ponudil udeležencem različne informacije na enem mestu (www.vzu.si), se je pokazala kot pomembna nadgradnja obstoječe ponudbe. Z njo smo povečali dostopnost do različnih oblik svetovanja, informiranja, samostojnega učenja in e-učenja. Potrebno pa je bilo dousposabljanje kadrov, npr. šestnajstih svetovalcev za naslednja področja: zaposlovanje, podjetništvo, kadrovske svetovanje, poklicna orientacija, nacionalne poklicne kvalifikacije, evropska unija, računalništvo, izobraževanje, pravne zadeve, umetnost, zdravje, zgodovina, jeziki, literatura, glasba, potovanja film/fotografija, družba. Svetovanja potekajo osebno, po telefonu, e-pošti in preko foruma na portalu. Poleg utečenih oblik informiranja in svetovanja samostojno razvita metoda IMPISS (Inovativna metoda promocije, informiranja, svetovanja in samostojnega učenja), predstavlja celosten in zelo primeren pristop do uporabnikov, saj se le-ti vedno znova vračajo.

⁴ Partnerji: Klub NOVUS; Zavod RS za zaposlovanje - OS Velenje; Breza d.o.o.; Razvojna agencija Sotla; Savinjsko - šaleška območna razvojna agencija d. o. o. ; Technosoft, d. o. o.

V ponudbi samostojnega učenja in e-učenja smo ugotovili potrebe po dodatnem motiviranju udeležencev, in sicer za uporabo gradiv, za samostojnost pri učenju ter pogostejše poseganje po modernejših oblikah pridobivanja znanja.

Danes CVŽU »UM« utečeno deluje, kar se prav gotovo odraža na učinkovitosti celotne družbe v regiji. Naša pričakovanja in načrti so usmerjeni v širitev partnerstva ter nadgradnjo delovanja centra z novimi vsebinami in oblikami informiranja, svetovanja ter samostojnega učenja. Za nadaljnji razvoj pa bi bilo potrebno še poglobiti sodelovanje vseh centrov ter tako zagotoviti optimalno promocijo tudi na nacionalni ravni.

Center za vseživljenjsko učenje VITA BOŽA BOLČINA, LJUDSKA UNIVERZA AJDOVŠČINA

Center za vseživljenjsko učenje VITA⁵ (Vipava, Idrija, Tolmin, Ajdovščina) je pod svoje okrilje združil organizacije iz celotne goriške regije, utemeljila pa ga je že za razpis pripravljena analiza potreb in stanja v lokalnem in regionalnem okolju. Goriška regija obsega 11,5 % površine Slovenije in zajema 6 % njenih prebivalcev, ki so poseljeni razpršeno, poleg notranjsko-kraške celo najredkeje v Sloveniji. Lokalni centri so majhni, prevladuje kmečko prebivalstvo, geografska izoliranost prebivalstva pa preprečuje dostop in zmanjšuje prepoznavnost nekaterih storitev, ki so nujen predpogoj za vseživljenjsko učenje.

Ljudska univerza Ajdovščina naj bi s širitvijo središč za samostojno učenje na nove lokacije, z vzpostavitvijo spletnega portala za e-učenje ter Centra za informiranje in svetovanje na Uradu za delo Ajdovščina vsem prebivalcem približala informiranje, svetovanje in samostojno učenje ter uveljavila kulturo vseživljenjskega učenja.

Učinki so že vidni: udeležencev je vse več in so s ponudbo zadovoljni. Točke za samostojno učenje so pritegnile veliko udeležencev predvsem v Idriji in okolici, ponudba samostojnega učenja v Tolminu se je razširila v Bovec, zanimanje in povpraševanje po samostojnem učenju v Ajdovščini pa je spodbudilo vzpostavitev poskusne nove točke za samostojno učenje v Domu za starejše na Črnem Vrhu. Partnerska mreža organizacij je z dobrimi rezultati torej postavila trdne temelje za nadaljevanje in nadgradnjo zastavljenih ciljev. Medsebojno sodelovanje se je razširilo tudi na ostala področja, s katerimi se posamezne institucije ukvarjajo poleg delovanja znotraj Centra za vseživljenjsko učenje VITA, razširili so se tudi interesi, in sicer predvsem na področje e-izobraževanja, e-učenja ter poklicnega svetovanja in informiranja.

Vseživljenjsko učenje je torej za regijo obetaven potencial, ki ponuja možnosti in izzive tako organizacijam kot tudi posameznikom. Formalne in neformalne oblike izobraževanj

⁵ Partnerska mreža je pokrila občine: Tolmin, Idrija, Cerkljeva, Nova Gorica, Vipava in Ajdovščina, v mreži pa sodelujejo: Ljudska univerza Ajdovščina kot nosilka projekta, Lavričeva knjižnica Ajdovščina, Območna obrtna zbornica Ajdovščina, Center za razvoj podeželja TRG Vipava, Idrijsko-cerkljanska razvojna agencija, Posoški razvojni center in ZRSZZ Območna enota Nova Gorica.

se s svojo raznolikostjo in aktualnostjo približujejo vsem ciljnim skupinam, podeželju in mestu, mlajšim in starejšim odraslim, brezposelnim in zaposlenim, manj in bolj izobraženim. Pomembno je zavedanje o pomenu učenja, spretnosti, veščin in znanj ne le za povečevanje kariernih možnosti in zagotavljanje aktivnejšega sodelovanja v sodobni družbi, temveč tudi kot osebnih dosežkov, ki jih je nemogoče zanikati ali izničiti.

Center za vseživljenjsko učenje Obalno-kraške regije - OK točka je več kot e-točka!

KRISTINA UDOVIČ, LJUDSKA UNIVERZA KOPER

Konec leta 2005 se je devet ustanov na Obali in Krasu, podobno kot drugod po Sloveniji, povezal v Center za vseživljenjsko učenje Obalno-kraške regije⁶ in nadgradilo svoje dejavnosti ter vzpostavilo nove javno dostopne točke z novimi vsebinami.

Vzpostavljena je trajna in prepoznavna mreža ponudnikov e-učenja, samostojnega učenja in svetovanja ter informiranja. Na ta način je omogočeno učinkovitejše in bolj kakovostno delo posamezne javno dostopne točke. S širitvijo in popularizacijo informativno-svetovalnih dejavnosti na skupnem portalu je olajšan dostop do izobraževanja in usposabljanja in poudarjen pomen neformalnega učenja.

V Mestni knjižnici Piran je odprt nov kotiček za samostojno učenje, v Kopru in Sežani je dejavnost e-točk in e-šole nadgrajena z multimedijskimi programi. Na Ljudski univerzi Koper smo dostopnost središča za samostojno učenje povečali z njegovo preselitvijo v pritličje, ponudbo vseh omenjenih javno dostopnih točk pa smo razširili z novimi vsebinami in novimi programi. V Mestni knjižnici Izola je središče za samostojno učenje odprto dvakrat na teden, tudi v popoldanskem času. Tedaj imajo starši, ki bi se radi učili, na voljo organizirano varstvo otrok v knjižnici. V Društvu Pristan – Univerzi za tretje življenjsko obdobje Koper – lahko upokojenci dobijo informacije o vsem, kar zadeva njihovo izobraževanje, Društvo pa je s portalom <http://www.ok-tocka.si> dobilo svoje prvo spletno mesto. Regionalni razvojni center Koper je še bolj populariziral svojo dejavnost informiranja in svetovanja za podjetnike.

Dejavnost svetovanja za izobraževanje ponuja odslej tudi Ljudska univerza Sežana, dvakrat tedensko po 4 ure, pri čemer je v dveh letih informacije in nasvet za izobraževanje že poiskalo 380 oseb. Svetovalno središče Koper je postalo zaradi širitve svoje dejavnosti regionalno svetovalno središče.

Dejavnost OK točk dopolnjujejo klasične promocijske aktivnosti (plakatiranje, zloženke, radijski spoti, časopisni članki, novinarske konference, oglaševanje na www.obala.net s

⁶ Ljudska univerza Koper in partnerji: Društvo Pristan - Univerza za tretje življenjsko obdobje Koper, Kosovelova knjižnica in Ljudska univerza Sežana, Mestna knjižnica Izola, Mestna knjižnica Piran ter Osnovna šola Antona Ukmarja, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja in Regionalni razvojni center v Kopru

pomočjo spletne pasice in stalne povezave na prvi strani). Preko navedenega spletišča se na uradno spletno stran CVŽU poveže v povprečju 200 ljudi na teden. Seveda vso dejavnost ves čas spremlja uradni portal CVŽU Obalno-kraške regije www.ok-tocka.si z informacijami o partnerjih, njihovi ponudbi, o dogodkih v regiji, ki so povezani z vseživljenjskim učenjem, pa tudi številna interaktivna gradiva za samostojno učenje, zanimive povezave do drugih ponudnikov e-učenja itd. Doslej beležimo na tej spletni strani več kot 650.000 registriranih obiskov udeležencev, ki so se bodisi informirali bodisi učili s pomočjo tega portala.

Skupaj z drugimi centri za vseživljenjsko učenje Slovenije smo pripravili nova gradiva za samostojno učenje – nastalo je enajst atraktivnih in kakovostnih gradiv, ki bodo brezplačno na voljo tudi javnosti.

Ljudska univerza Koper je za partnerje že (in še bo) organizirala več izobraževanj, da bi se zaposleni dobro odzvali na nove izzive. Najverjetneje se bodo dejavnosti centra še razširile, predvsem z novimi lokacijami, ki bodo svetovanje približale prebivalcem bolj oddaljenih regij. Portal www.ok-tocka.si želimo bogatiti z učnimi gradivi, da bi prevzel vlogo osrednjega regijskega izobraževalnega portala. Želimo si še tesnejše povezave z ostalimi slovenskimi CVŽU v enotno mrežo za izmenjavo znanj, informacij in vsebin. Menimo, da lahko svoja znanja in izkušnje delimo tudi z drugimi partnerji v mednarodnih projektih. V letu 2008 si želimo s poslanstvom centra nadaljevati, v kolikor bodo za to razpisana sredstva. CVŽU Obalno-kraške regije bi naj postal skupni informacijski center, ki bo prebivalcem regije nudil podporo pri formalnem in neformalnem učenju v vseh življenjskih obdobjih.

Center za vseživljenjsko učenje Koroška

URŠKA NOVAK, MOCIS, SLOVENJ GRADEC

Ko smo leta 2005 razmišljali o ideji Centrov za vseživljenjsko učenje, smo k sodelovanju povabili 18 partnerjev celotne Koroške regije in tako je ostalo do danes. Veseli smo, da imamo pestro družbo partnerjev (od knjižnic, izobraževalnih institucij, občin, podjetij, mladinskega centra do razvojne agencije, zavoda za zaposlovanje). Kmalu se je sicer zgodilo to, kar smo nekako pričakovali, da so se nekateri partnerji dejavnije vključili v projekt, ostali pa so postali podporni člani.

Kot naše ključne dosežke lahko omenimo razširitev dejavnosti Svetovalnega središča Koroška (tri nove lokacije) in središča za samostojno učenje (tri nove točke za samostojno učenje) v regiji ter vzpostavitev portala z novimi e-gradivi in promocijo učenja z IKT-podporo. Dobro je, da Center za vseživljenjsko učenje Koroška (v nadaljevanju CVŽU Koroška) združuje različne dejavnosti in s tem tudi organizacije, ki vsaka na svoj način ljudem omogoča dostop do učenja, informiranja in svetovanja.

V prihodnje si želimo, da bi CVŽU Koroška širil svojo ponudbo dejavnosti še v podjetja in društva (npr. invalidov, upokojenцев ipd.), saj bi tako povečali možnosti vključitve različnih ciljnih

skupin v vseživljenjsko učenje. Radi bi tudi čim več truda in sredstev namenili promoviranju e-učenja in učenja z IKT, ker postaja poznavanje informacijske in komunikacijske tehnologije osnova za delo in življenje v današnji družbi. Hkrati pa si želimo, da bi bil CVŽU Koroška resnično regijski center, ki bi skrbel za vseživljenjsko učenje vseh prebivalcev regije.

Center za vseživljenjsko učenje Savinjske FRANJA CENTRIH, UPI- LJUDSKA UNIVERZA ŽALEC

Na UPI – Ljudski univerzi Žalec si že vrsto let prizadevamo, da so programi, ki jih ponujamo, zanimivi, sodobni in privlačni. Zato smo še posebej ponosni in veseli, da smo kot prijavitelj uspeli na javnem razpisu Ministrstva RS za šolstvo in šport in tako pridobili sredstva za vzpostavitev regijskega Centra za vseživljenjsko učenje (na kratko Center VŽU ali CVŽU), v okviru katerega odpiramo nove možnosti za vseživljenjsko učenje⁷.

V čem je naš center drugačen od ostalih? Ponujamo, razvijamo in širimo storitve, ki so posameznikom v pomoč pri načrtovanju njihovega izobraževanja in učenja ter pri poklicni orientaciji oziroma načrtovanju poklicne kariere. Usposobljen mentor nudi učno pomoč pri dostopanju do novih oblik izobraževanja in učenja s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije, e-gradiv ter multimedijskega gradiva. Vzpostavili smo dve novi vstopni točki pri partnerjih, tako da v Žalcu, Celju in Šmarju pri Jelšah povezujejo dejavnosti ISIO, CIPS in središča za samostojno učenje, s čimer obiskovalcem na enem mestu ponujamo informiranje in svetovanje, poklicno orientacijo in samostojno učenje ter e-učenje. Naša svetovalka na vseh vstopnih točkah najmanj enkrat tedensko poskrbi, da so obiskovalci v resnici opremljeni z vsemi potrebnimi podatki in nasveti o možnostih in priložnostih v izobraževanju, učenju ter da imajo zagotovljen čim boljši dostop do izobraževalnih in svetovalnih možnosti. Prebivalci Savinjske regije imajo dodatno tudi možnost, da na spletnem portalu www.cvzu-savinjska.si komunicirajo o učenju in izobraževanju, na voljo so jim sezname vseh gradiv za samostojno učenje vseh partnerskih organizacij in e-gradiva s področja neformalnega učenja, baze podatkov o izobraževanju in učenju v okolju, koristne informacije in nasveti, npr. kako napisati dobro prijavo/ponudbo za zaposlitev.

Vse te storitve bodo pripomogle k razvoju človeških virov v regiji in posledično tudi k razvoju regije, kar poudarja tudi vizija našega centra. S partnerskimi organizacijami namreč poleg izvajanja opisanih dejavnosti pripravljamo tudi številne druge aktivnosti, organiziramo delavnice, prireditve in na takšen način osveščamo prebivalce o pomenu vseživljenjskega učenja ter si prizadevamo za različne razvojne priložnosti projekta v regiji.

V projekt bomo v prvih treh letih vključili več kot 1.700 oseb. Pričakujemo pa, da se bo tudi mreža partnerjev okrepila in razširila na druge organizacije in institucije, ki so vpete v vseživljenjsko učenje.

⁷ UPI-Ljudska univerza Žalec je nosilec in koordinator projekta CVŽU, partnerji pa so: Ljudska univerza Celje, Ljudska univerza Rogaška Slatina, Medobčinska matična knjižnica Žalec, Racio, Družba za razvoj človeškega kapitala ter Zavod RS za zaposlovanje, območna služba Celje.

Rezultati delovanja Centrov za vseživljenjsko učenje v letu 2006

UVOD

Prikaz rezultatov delovanja Centrov za vseživljenjsko učenje v letu 2006 so namenjeni nosilcem odločanja o njihovem nadaljnjem razvoju, nosilcem CVŽU in njihovim partnerjem za lažjo umestitev svojih prizadevanj v širši kontekst ter njihovo usmeritev v prihodnost, poleg strokovnjakov pa tudi vsem, ki se v najširšem smislu zanimajo za Centre za vseživljenjsko učenje v Sloveniji.

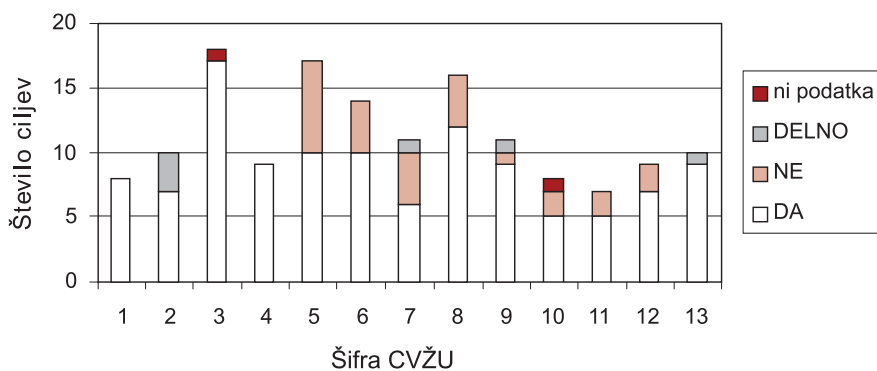
Prvi pregled rezultatov delovanja v letu 2005 nastalih Centrov za vseživljenjsko učenje (v nadaljevanju CVŽU) smo pripravili na Andragoškem centru Slovenije. Spremljanje njihovega dela smo zastavili najprej z razvojem podrobnega vprašalnika, ki obsega enainpetdeset vprašanj, združenih v štiri skupine poglavij. Z njim smo nato pridobili podatke, jih pripravili za obdelavo in jih tudi analizirali. Prispevek predstavlja rezultate analize teh podatkov, pri čemer smo kvantitativne podatke glede na pričakovanja projekta omejili na enostavne frekvenčne analize, kvalitativne podatke pa smo pred analizo tudi smiselno kategorizirali. Kakovost podatkov smo zagotovili z ponovnim vnosom dela podatkov in navzkrižnimi primerjavami ter s pridobivanjem popravkov od nekaterih poročevalcev.

Rezultate prikazujemo kumulativno ter primerjalno med posameznimi CVŽU. Njihov šifrant je predstavljen za uvodom. Enoten splošni opis CVŽU je v prilogi. CVŽU pogosto poimenujemo kar z imeni njihovih nosilcev, saj so opravili glavnino dela in so zagotovili tudi podatke. Najbolj kakovostne podatke so zagotovili RIC Novo mesto, ki vodi CVŽU Dolenjske, Ljudska univerza Žalec za CVŽU Savinjske in Mocis iz Slovenj Gradca za CVŽU Koroške. Ljudska univerza Krško je v času poročanja šele pričela z dejavnostjo, zato primerjave s CVŽU Posavje niso utemeljene. Kratic, ki jih v kontekstu izobraževanja odraslih uporabljamo pogosto, nismo posebej razlagali (npr. IKT – informacijsko komunikacijska tehnologija, LU – Ljudska univerza). Enako velja za imena ustanov (OŠ, ACS, INVEL, ZRSZZ, idr.) in projektov (CIPS, ISIO, SSU itd.).

REZULTATI DELOVANJA CVŽU ZA LETO 2006

CVŽU so se v letu 2006 ukvarjali predvsem z oblikovanjem vizije in akcijskega načrta, s širitvijo dejavnosti ter s strateškim načrtovanjem usposabljanja za potrebe CVŽU, delno že tudi s promocijo.

Drugo pomembno področje njihovega dela je bila analiza potreb okolja in vzpostavljanje možnosti za uporabo IKT. V manjši meri so se ukvarjali tudi z drugimi področji, npr. z aktiviranjem nemotiviranih, s pripravo prostorov in z nakupom opreme, uvajanjem inovativnih metod in s sistemskim umeščanjem.

Slika 1: Pregled obsega in doseganja operativnih ciljev po posameznih CVŽU- jih

Zastavili so si **splošne cilje**, večina po sedem. Iz njih izhajajo **operativni cilji**, ki so bili večinoma doseženi (slika 1).

V praksi nastali modeli CVŽU si sicer med seboj niso povsem enaki, ker med operativnimi cilji posameznih CVŽU-jev obstajajo razlike, vendar je spremljanje operativnih ciljev pokazalo, da bistvenih razlik ni in da so bili večinoma doseženi.

CVŽU so svoje delo spremljali najpogosteje s pomočjo poročil, partnerskih sestankov in internih strokovnih pogovorov, najmanj pa z vprašalniki in evalvacijskimi skupinami. Le en CVŽU spremlja doseganje operativnih ciljev na vse ponujene načine (Dolenjska).

Pojasnila za nedosežene ali delno dosežene cilje so zelo različna, v dveh primerih pojasnil ni. Razlog, da cilji niso bili doseženi, je bil predvsem slab odziv udeležencev oz. sodelavcev (4 primeri), pomanjkanje gradiv, promocije in portala (4 primeri).

Ciljev niso dosegli vsi partnerji, kar je razmeroma enotno pojasnjeno z navajanjem nedoslednosti posameznega partnerja ali posameznega segmenta njegovega dela.

Na Gorenjskem ugotavljajo, da so knjižnice premalo angažirane pri promociji in motiviranju uporabnikov storitev knjižnic za uporabo točk za samostojno učenje. V Zasavju je GEKSŠ sicer pripravila in izvedla delavnice za e-mentorje, pripravila in izvedla usposabljanja za uporabo IKT, ni pa dosegla kazalcev pri samostojnem učenju. Na Severnem Primorskem je bila realizacija v času poročanja še v teku, v Posavju pa razvojna agencija ni popisala projektov s področja razvoja človeških virov v regiji in vključila CVŽU Posavje v sorodne projekte. V Osrednjeslovenski regiji ne vedo pojasniti, čemu so cilje Rossane morali realizirati sami, na Koroškem pa so razočarani nad splošno pasivnostjo partnerjev. Na Dolenjskem knjižnica zaradi daljše odsotnosti direktorice ni mogla zagotoviti računalnika, društvo novomeških študentov pa se je vključevalo le posredno za promocijo.

PARTNERSTVO

CVŽU-ji povezujejo skupno 120 partnerjev. Njihov nabor je izjemno pester, saj je kar četrtina partnerjev opisana s kategorijo »drugo«, k čemur izraziteje prispevata Razvojna agencija Sinergija s kar trinajstimi partnerji tega tipa in RIC Novo mesto s petimi. Med

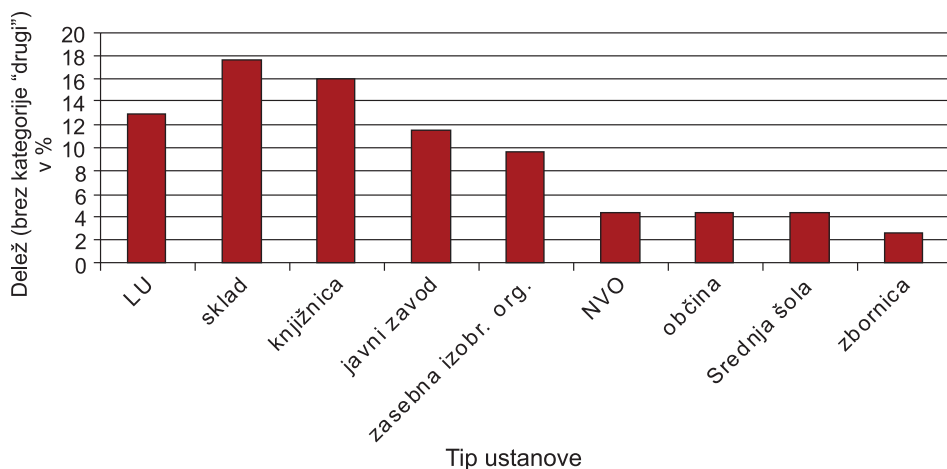
tim. »drugimi tipi partnerjev« prevladujejo občine (13), šole (5), knjižnice (5), po štiri so razvojne agencije in ustanove za izobraževanje odraslih, po tri so podjetja in mediji (tiskani in radio), posamično pa so navedeni tudi svetovalna agencija, turistično informacijski center, d. o. o., grozd, lokalna samouprava, Zavod za zaposlovanje, računalniško podjetje, Univerza za tretje življenjsko obdobje, samostojni center v podjetju, posebni izobraževalni center, inštitut, muzej, banka in TPV Novo mesto. V grafičnem prikazu prevladujočih tipov partnerjev prikazujemo deleže, iz katerih smo zaradi večje jasnosti kategorijo »drugo« in posamične partnerje izločili (slika 2).

Devet CVŽU-jev (69 %) poleg partnerjev povezuje tudi druge sodelujoče, skupno 40. Z njimi večinoma niso sklenili formalnih dogovorov, razen v primeru Osrednjeslovenske regije (z vsemi) ter ZORIM-a Podravje (z mariborsko knjižnico). Ljudska univerza Krško namerava sodelovanje z Zavodom za zaposlovanje še formalizirati. Ti partnerji so prispevali k učinku CVŽU-jev na najrazličnejše načine:

- z denarjem (6259 € občina Jesenice, 4172 € občina Ajdovščina, 2086 € občina Vipava, 6342 € občina Žalec, 7093 € občina Novo mesto);
- z donacijami opreme (TPV Novo mesto, banka),
- s prostori,
- z brezplačno promocijo (npr. objavami) in
- drugo obliko podpore.

V mnogih primerih ta podpora ni bila dokumentirana niti finančno ovrednotena.

Pričakovanja o finančnem prispevku partnerjev je v letu 2006 realiziralo 61,5 % oz. 8 CVŽU-jev, pri čemer jih sedem (53,8 %) navaja prispevke partnerjev. Vsi, ki so navajali predvidene finančne prispevke partnerjev, so ta prispevek tudi realizirali, razen enega (ICRA kot partner LUNG). Tudi pričakovanja o nefinančnem prispevku so bila večinoma realizirana.

Slika 2: Kateri tipi partnerjev prevladujejo?

ORGANIZACIJA PARTNERSTVA

Večina partnerstev je formaliziranih s pogodbo in internimi navodili (razen dveh - 2, 11). Le trije so vzpostavili Svet (3, 9, 10), eno od partnerstev tudi interni pravilnik (5), trije pa kodeks delovanja (3, 5, 12). V CVŽU Inti so oblikovali »Navodila za vstavljanje gradiv na portal« in »Navodila za izbiro najugodnejšega ponudnika«. Partnersko sodelovanje se je najpogosteje odvijalo v obliki sestankov¹ in s komunikacijo »na daljavo«.

CVŽU-ji navajajo 23 različnih ovir za partnersko sodelovanje, med katerimi izrazito prevladujejo pasivnost partnerjev (26 % ovir za partnersko sodelovanje), njihova nezadostna usposobljenost za npr. timsko delo, projektno delo in računovodstvo. Pogosto navedena ovira je tudi neprioritetnost CVŽU-ja za partnerje (18 % ovir). Manj pogoste, a vseeno ključne, ovire so bile: visoka pričakovanja financ, omejen čas zaradi drugih projektov, delovna obremenjenost zaposlenih v javnih zavodih, neprioritetnost CVŽU, občasno nedoseganje ciljev, birokracija, slabo povezovanje med ponudniki učenja in ponudniki svetovanja.

Med skupno 68 navedenimi prednostmi partnerskega povezovanja CVŽU navajajo:

- večjo dostopnost do VŽU (16, 2 %),
- učinkovitejšo promocijo VŽU (11, 0 %),
- večjo dostopnost svetovanja in vključenost vanj (po 9,6 %),
- nove dejavnosti (9, 6 %).

Večina CVŽU je za prihodnji razvoj predlagala dva poudarka:

- motivacijo za bolj dejavno sodelovanje med partnerji in
- povezovanje z gospodarstvom, regionalnimi strukturami, šolstvom in s ponudniki VŽU, s TIC, mladinskimi centri in U3, z neformalno mrežo posameznega nosilca.

Predlogi obsegajo tudi trend rasti kvantitativnih kazalcev (števila udeležencev, števila partnerjev, števila projektov) ter razvoj novih možnosti za učenje in svetovanje.

Trije Centri VŽU (1, 9, 10) so podali dve stališči, ki navedene podatke pojasnjujeta:

- Delo partnerjev poteka s sredstvi za redno dejavnost, kar ima za posledico na eni strani manjši obseg in slabšo kvaliteto izvedbe in na drugi strani nosilca projekta postavlja v položaj odvisnosti od »dobre volje« partnerjev za izvedbo predvidenih dejavnosti.
- Neinteresiranost partnerjev izvira tudi iz pomanjkanja znanja in interesa za delo (9), kar po začetnem oblikovanju mreže in vzpostavljanju dobrih odnosov med partnerji, tihimi partnerji in koordinatorjem prehaja v obdobje konkretnega dela (razvoja orodij za svetovanje, učenje, vrednotenje, mednarodno povezovanje, iskanje možnosti za sodelovanje in vključevanje v mednarodne mreže; promocije) (10).

¹ 98 sestankov (od nič v CVŽU 2 do osemnajst v CVŽU 10).

USPOSABLJANJA KADROV CVŽU

Ni CVŽU-ja, ki ne bi usposabljal svojih strokovnih sodelavcev. Največji poudarek so usposabljanju namenili v Žalcu in Velenju, najmanj pa v Kopru, Murski Soboti, Ljubljani in v Krškem. V Novi Gorici so usposabljanja namenili le strokovnim delavcem, vodstvene pa so iz usposabljanj izvzeli tudi v Sinergiji in Glotta novi.

Strokovni delavci CVŽU so užili v skupnem obsegu vsaj 1304 ur usposabljanj (za vsa navedena usposabljanja ni podatka o obsegu), pri čemer jih je 43 % nudil ACS. Nekaj usposabljanj so nudili tudi nosilci CVŽU (ljudske univerze Jesenice, Nova Gorica, Ajdovščina, Žalec, Koper ter INVEL), drugi ponudniki so še Doba, CMEPIUS, SŠ Trbovlje, ZRSZ, B2, GZS Center, Much, Racio, Arhinet, Trendnet, posamezniki.

Navedeno število posameznih usposabljanj in njihovih nosilcev je le informativno, ker iz podatkov ni mogoče izločiti ponovljenih udeležb na istih usposabljanjih. V usposabljanja strokovnih delavcev je bilo vključenih do 152 nosilcev in 260 partnerjev. Večinoma so bila to enodnevna ali dvodnevna usposabljanja (skupno 36), nekajurne delavnice (skupno 17), redkeje tedenska usposabljanja (skupno 10), namenjena predvsem CIPS-om.

Vodstveni delavci so bili deležni 395 ur usposabljanj, od tega jih je 30 % organiziral ACS. Na teh usposabljanjih je bilo celo več partnerjev kot nosilcev. Prevladovale so enodnevne delavnice, vendar je bil delež večdnevnik enak (do 1 tedna), torej višji kot pri strokovnih delavcih.

Kljub takemu obsegu, porazdelitvi in vsebinam usposabljanj pa – razen petih – nekateri CVŽU-ji vseeno pogrešajo nekatere vsebine usposabljanja:

- projektno vodenje,
- pripravo e-gradiv (e-učilnice, e-gradiva, e-svetovalni instrumentarij),
- motivacijo odraslih za vseživljenjsko učenje,
- organizirano samostojno učenje in svetovanje (temeljni usposabljanji),
- vrednotenje in potrjevanje znanja in veščin,
- marketing oz. možnosti trženja in promocije dejavnosti,
- prijavo na projekte, sofinancirane iz nacionalnih in EU sredstev, poročanje za projekte ESS, katere uporabnost bi bila daljša od meseca dni;
- komunikacijo.

RIC Novo mesto je za CVŽU Dolenjska z anketo ugotovil potrebe po obvladovanju javnega nastopanja in retorike, upravljanja s časom, obvladovanja didaktike in metodike izdelave e-gradiv za samostojno učenje in po nadgradnji projektnega vodenja (posebej spremljanje in evalvacija). Glotta nova je za INTI mrežo organizirala bogato in razvejano usposabljanje.

PONUDBA DEJAVNOSTI CVŽU

Partnerstvo ponuja različne dejavnosti, pri čemer sta najbolj razpršeni dejavnosti ISIO in SSU – v 27 krajih. Najmanj ponudnikov ponuja borzo znanja in UPZ (po 3), medtem ko portal ponujajo vsi, razen dveh (2 in 8), razvite pa so tudi mnoge druge oblike svetovanja (karierno, zaposlitveno, IKT, za vključitev v izobraževanje, NPK, za učenje) ter podpore organiziranemu samostojnemu učenju.

Nosilci dejavnosti CVŽU prevzemajo »levji delež« ponudbe v ISIO, v ponudbi SSU pa so bolj zastopani partnerji. Sodelujejo tudi prostovoljci (2 na CIPS Velenje, po 2 v Ajdovščini za SSU in za delovanje portala), vendar evidence prostovoljskih prispevkov večinoma ni na voljo.

Podatki o deležu režije so nezanesljivi, ker niso posredovani enotno (npr. osrednjeslovenski CVŽU ga je posredoval podrobno, a neprimerljivo). Iz posredovanih podatkov ocenjujemo, da delež režije znaša od 10 do 70 %.

UČNA GRADIVA IN SVETOVALNI PRIPOMOČKI

Preglednica 1: Število, vrste in izvor učnih gradiv

CVŽU	NAKUP učnih gradiv		RAZVOJ učnih gradiv		SPLETNA učna gradiva		SKUPAJ gradiv
	šifra	nosilec	partner	nosilec	partner	nosilec	
1	5	15	0	0	6	0	26
2	38	0	3	0	0	0	41
3	33	32	2	0	4	0	71
4	0	91	3	0	0	0	94
5	2	0	24	4	24	4	58
6	9	38	0	0	39	39	125
7	11	28	0	0	3	0	42
8	23	1	0	0	0	0	24
9	0	4	0	0	0	9	13
10	0	0	2	5	0	2	9
11	5	15	0	0	0	0	20
12	27	32	3	0	6	0	68
13	12	22	2	0	20 +1266	0	56 +1266
Sk.	153	256	37	9	82	54	591
Število	443		48		156		647
Delež (%)	69		7		24		100

Učna gradiva so večinoma nakupljena, razvija se njihova spletna ponudba, vendar je v letu 2006 lasten razvoj e-učnih gradiv (še) zaostajal. Nakup na dislokacijah ponekod še ni bil izpeljan in tudi ponudba učnih gradiv prek portala še ni zaživela.

Z vidika vsebine prevladuje ponudba jezikov, nizek je delež učnih gradiv za splošno izobraževanje. Prevladujoče vsebine **nakupljenih** učnih gradiv so tuji jeziki (ANG, NEM, ITA, ŠPA) in računalništvo, med splošnoizobraževalnimi pa osebno rast, učne tehnike, desetprstno tipkanje, komunikacija, naravoslovje, vodniki, književnost.

Prevladujoče vsebine **razvitih** učnih gradiv so predvsem splošno izobraževalne in neposredno uporabne: uspešno učenje, zaposlovanje, komunikacija, zdravje, poznavanje IKT ter podjetništvo, poklicna orientacija, prosti čas, osebni razvoj.

Nakupljenih je bilo bistveno več **svetovalnih pripomočkov** (87,5 %), kot pa je bilo razvitih (12,5 %). Vsebine 22 kupljenih svetovalnih pripomočkov so: razvoj kariere, poklicna orientacija, osebna rast, možnosti izobraževanja, ponudba prostih delovnih mest, učni tipi, učne tehnike, učne povezave, andragogika. Vsebine 33 razvitih svetovalnih pripomočkov pa so: izdelava osebnega izobraževalnega načrta, informiranje in svetovanje pri izbiri izobraževanja, zaposlitveno svetovanje, svetovanje pri IKT, svetovanje za pridobitev NPK, ugotavljanje najustrežnejšega načina učenja za posameznega učenca, podjetniški vprašalnik, nadgradnja metode IMPISS, razvoj modela evalvacije projekta CVŽU, ugotavljanje, vrednotenje, ocenjevanje in potrjevanja znanja, veščin, spretnosti in kompetenc.

Nosilci CVŽU so vsebino gradiv glede na potrebe okolja ocenili razmeroma ugodno: najvišje so ocenili ponudbo IKT opismenjevanja in pogostih jezikov, čemur sledi ocena družboslovnih vsebin, najnižje pa je - glede na potrebe okolja - ocenjena ponudba redkih jezikov in naravoslovnih vsebin. Predlogov glede vsebin Centri VŽU niso navajali.

PORTAL, VSTOPNA TOČKA ZA UPORABNIKE CVŽU

Vstopno točko za uporabnike je razvila večina CVŽU-jev. Podatki za devet CVŽU-jev kažejo od 2 do 6 ravni, v povprečju 2,6. Le v enem primeru (CVŽU 9) ne vsebujejo povezav na spletne strani partnerjev, v polovici primerov pa ne omogočajo prijav na e-obvestila.

Trije ponudniki dajejo prednost informacijam (47 %), večina (53 %) pa učni ponudbi, katere vsebine so predvsem računalništvo, podjetništvo, razvoj kariere, zaposlovanje, zdravje ter programi za osebni razvoj, tuji jeziki, podjetništvo, izdelava e-gradiv, prosti čas ter uvajanje v spletno izobraževanje ter konkretne spretnosti, npr. kako napisati vlogo za zaposlitev ali življenjepis, gradiva za učenje angleščine, gospodarskega poslovanja, matematike.

Pripombe in predloge so prispevali le 3 CVŽU (8, 9, 10), in sicer so:

- protestirali, da »več kot dve tretjini gradiv ... za SSU.. ni bilo upravičen strošek«,
- pojasnili, da so začetek delovanja dveh točk in nabavo gradiv za samostojno učenje za opremo točk in SSU preložili na začetek leta 2007 »zaradi prostorskih, tehničnih in kadrovske težave« ter kupili spletni portal ... ga v sodelovanju z B2 grafično uredili ter se usposobili za delo in upravljanje z njim;
- priporočili, da bi bilo gradiva bolj ustrezno izdelovati v ločenih projektih, namenjenih prav temu.

OZKA GRILA CVŽU Z VIDIKA IKT OPREME

- Omejen dostop do spleta navajata 2 CVŽU (npr. počasne povezave).
- Neoptimalna strojna oprema navajajo 4 CVŽU (npr: nezadostno število računalnikov, omejitev na najem računalnikov ...).
- Neoptimalno programsko oprem navajajo 3 CVŽU (npr. ni primernih vsebin, visoki stroški).
- Neznanje o uporabi IKT navajajo 4 CVŽU.

REZULTATI IN UČINKI DELOVANJA CVŽU

CVŽU so se glede na popis stanja v prijavi projekta v letu 2006 odzvali na sledeče probleme v okolju:

Preglednica 2: Seznam problemov v okolju

Problem v okolju	Šifra CVŽU, ki je navedel ta problem
Dostopnost oddaljenim	1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 13
Dostopnost teže dosegljivim ciljnim skupinam (osipniki, ženske, brezposelni, niže izobraženi oz. z nedokončano šolo, upokojeni, Romi)	3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13
Neznanje IKT	2
Nepovezanost ponudnikov, nepovezanost dejavnosti	1, 13
Nizka funkcionalna pismenost in/ali izobrazba, nemotiviranost za socialno vključevanje	3, 6, 11
Nevključevanje gospodarstva v reševanje problema trga dela (poklicno usmerjanje, razvoj poklicne kariere)	5
Pomanjkljiva ponudba vsebin lokalne kulturne dediščine (ni rednega študija muzeologije na univerzitetni ravni)	10

Nekateri CVŽU so navedli svoje odzive na identificirane probleme:

CVŽU 6: »s ... kombiniranjem programov in usposabljanj za življenjsko uspešnost in računalniškega opismenjevanje ter pismenosti s ponujanjem možnosti utrjevanja znanja v središču za samostojno učenje in hkrati s predstavitvijo načina dela ter učenja preko spletnega portala«.

CVŽU 7: "Ponudili smo infrastrukturo za dostop do IKT tehnologij Univerzi za tretje življenjsko obdobje Društva Pristan in knjižnice, kjer se ta populacija zbira; z vključitvijo RRC Koper (svetovanje podjetnikom) in opremo koticikov za samostojno učenje z gradivi o tujih jezikih za zaposlene v gostinstvu in turizmu, prometu, skladiščanju in zvezah, drugih javnih, skupnih in osebnih storitvah, finančnem posredništvu in nekoliko tudi trgovini."

OPRAVLJENO DELO V SVETOVANJU IN UČENJU V LETU 2006

Opravljen delo je ovrednoteno s količinskimi in kakovostnimi kazalci, in sicer s številom udeležencev, številom ur in številom novo vzpostavljenih mest za učenje oziroma svetovanje. V nadaljevanju predstavljamo predvsem količinske kazalce.

V Centre VŽU je bilo leta 2006 dokumentirano vključenih vsaj 10.349 ljudi. K tem lahko prištejemo vsaj še enkrat toliko zabeleženih obiskovalcev spletnih portalov, vendar dosedanje spremljanje ne dovoljuje točnega ločevanja med tistimi, ki so portal le obiskali, in tistimi, ki so se prek njega tudi zares učili. Zato ostajamo v interpretaciji teh obiskovalcev zaenkrat zadržani, s čimer je povezan tudi preračun števil ur na posameznika za vsako dejavnost. Skoraj polovico vključenih predstavljajo ranljive ciljne skupine (preglednica 3).

Preglednica 3: Seznam ranljivih skupin, ki se jim je posamezni CVŽU posebej posvetil

CVŽU	Ciljna skupina, ki je teže dosegljiva	Druge skupine
1	Brezposelni, starejši, manj izobraženi, ženske	/
2	Starejši odrasli, brezposelne osebe, ženske in mladi brez temeljne izobrazbe	/
3	Mladi, ženske, brezposelni	Zaposleni
4	Osipniki, dolgotrajno brezposelni, ljudje, ki nimajo možnosti uporabe IKT tehnologije doma ali v službi	Upokojenci, osnovnošolci, dijaki in študentje
5	Brezposelni (ženske, iskalci prve zaposlitve, osipniki)	Zaposleni, študentje, dijaki, učenci
6	Nezaposleni, zaposleni z nižjo stopnjo izobrazbe ali nedokončano izobrazbo, ženske nad 40 let starosti	Skupine kmetov
7	Starejši, ženske, nižji izobraženi	/
8	Nezaposleni, ki dlje časa iščejo zaposlitev, invalidi	/
9	Slabo izobraženi brezposelni, med njimi zlasti ženske nad 40 let	Manj izobraženi in brezposelni
10	Gluhi, brezposelni, Romi, starejši, gibalno ovirani in druge	Študenti
11	Brezposelne ženske, starejša populacija obeh spolov	Učenci zaključnih razredov osnovne šole, zaposleni
12	Ženske, osebe z nedokončanim šolanjem	/
13	Brezposelni Romi	/

V svetovanje je bilo v letu 2006 vključenih prek 6000 ljudi, v povprečju je bilo za vsakega uporabljene do dve uri časa. Vzpostavljenih je bilo 45 novih svetovalnih mest, s čimer je bil načrt presežen. Posamezni CVŽU-ji so k skupnemu rezultatu različno prispevali, in sicer so načrt bistveno presegle v Novem mestu, Mariboru, Kopru in Novi Gorici, odziv pa je bil skromen v Ljubljani in Slovenj Gradcu.

Samostojno se je učilo prek 4500 ljudi, vsak od njih v povprečju skoraj šest ur. Vzpostavljenih je bilo 63 novih točk za organizirano samostojno učenje, s čimer je bil načrt prav tako presežen. Posamezni CVŽU-ji so k skupnemu rezultatu različno prispevali – tudi tu prednjačita Maribor in Novo mesto, in sicer tako v številu udeležencev kot v obsegu učenja.

ŠTEVILO IN STRUKTURA UDELEŽENCEV

Preglednica 4: Število in struktura udeležencev po starosti in spolu po CVŽU

Šifra CVŽU	Starost						Skupaj udeležencev CVŽU	Delež CVŽU od vseh udel.
	do 18 let	18 – 25 let	26 – 40 let	40 – 50 let	nad 50 let	ni podatka		
1	58	80	173	72	28	0	411	3,97
2	7	221	245	145	36	0	654	6,32
3	207	144	177	60	23	172	783	7,57
4	45	81	164	78	41	187	596	5,76
5	29	509	465	187	73	0	1263	12,20
6	235	183	138	55	45	0	656	6,34
7	64	25	42	19	29	576	755	7,30
8	332	563	202	61	30	0	1188	11,48
9	0	4	13	6	0	0	23	0,22
10	193	298	267	39	54	0	851	8,22
11	149	150	136	47	49	0	531	5,13
12	20	298	251	73	21	38	701	6,77
13	315	319	653	280	220	150	1937	18,72
Skupaj moški	796	1089	946	325	235	240	3631	
Skupaj ženske	858	1786	1980	797	414	307	6142	
Skupaj ni podatka	0	0	0	0	0	576	576	
SKUPAJ v razredu	1654	2875	2926	1122	649	1123	10349	
<i>Delež star. razreda</i>	<i>15,98</i>	<i>27,78</i>	<i>28,27</i>	<i>10,84</i>	<i>6,27</i>	<i>10,85</i>		

Preglednica 5: Število in struktura udeležencev po izobrazbi po CVŽU

Šifra CVŽU	Izobrazba									
	OŠ	Niže poklicno	Srednje poklicno	Gimn., sr. pokl, teh. sr., strok.	Višje strok.	Visoko strok.	Univ. dodipl.	Mag.	Dr	Ni podatka
1	77	26	156	103	18	9	21	1	0	0
2	61	20	195	318	26	12	22	0	0	0
3	152	10	203	126	23	6	32	3	0	228
4	111	15	115	161	18	5	16	1	0	154
5	199	34	374	519	32	68	35	1	1	0
6	295	59	111	98	25	22	42	4	0	0
7	104	8	29	28	7	0	2	1	0	576
8	730	40	92	259	13	23	29	2	0	0
9	7	5	4	4	0	0	0	3	0	0
10	74	12	41	196	153	152	218	5	0	0
11	265	14	76	92	18	31	35	0	0	0
12	182	13	187	168	8	10	45	2	0	86
13	386	136	233	373	261	55	137	12	0	344
SKUPAJ	2643	392	1816	2445	602	393	634	35	1	1388
<i>Delež izob. razreda</i>	<i>25,54</i>	<i>3,79</i>	<i>17,55</i>	<i>23,63</i>	<i>5,82</i>	<i>3,80</i>	<i>6,13</i>	<i>0,34</i>	<i>0,01</i>	<i>13,41</i>

PROMOCIJA CVŽU, HORIZONTALNE PRIORITYETE IN PREDLOGI ZA OBLIKOVANJE PRIHODNJE PONUDBE

CVŽU-ji so izpeljali razmeroma obsežno promocijo, pri čemer pa zajem podatkov ni bil povsem enoznačen, saj so nekateri v vprašalnik navajali naklade, drugi pa oblike promocije. Dokumentiranih je 2.798 plakatov, 64.494 zgibanke, 330 medijskih objav, 320 dogodkov, 24.212 publikacij ter objave na spletu in na oglasnih tablah. Horizontalne priorityete so dosežene "v celoti" do "pozitivno".

Predloge za prihodnjo ponudbo glede na potrebe v lokalnem okolju podajamo v obliki seznama po zaporednih šifrah CVŽU, kar obenem ilustrira obseg spremljanja in težavnost obdelave podatkov.

- CVŽU 1: Svetovanje in informiranje v večjem obsegu (2 svetovalna delavca za regijo), več točk CVŽU (30 na področju regije), izvedbe oblik vseživljenjskega učenja (IKT usposabljanj, ŠK, tuji jeziki, UŽU).
- CVŽU 2: Razvijanje gradiv in e-gradiv, predvsem s področja zaposlovanja, ker se pojavlja veliko povpraševanja po teh vsebinah. Razvoj novih pristopov informiranja in animacije prebivalstva glede na to, da imajo slabo izražen interes po kakršnem koli dodatnem izobraževanju.
- CVŽU 3: Izobraževanje in svetovanje za aktivno državljanstvo, pomoč pri učenju, karierni center/assessment center, e-učenje, širitev SSU in info točk, ISIO.
- CVŽU 4: Z e-učenjem, z razvojem e-gradiv (obsega trenutno ne moremo predvideti).
- CVŽU 5: Dodatne vsebine, namenjene otrokom in njihovim staršem ter informiranje mladih o poklicih:
- informiranje in svetovanje mladim ter predstavitev deficitarnih poklicev v regiji – to dejavnosti bi lahko razširili na vse partnerske institucije, povezali pa bi se z ostalimi projekti, ki na to temo že potekajo v regiji;
  - vzpostavitev ECDL testnega centra na Ljudski univerzi Ajdovščina nam omogoča koriščenje možnosti za pridobivanje ECDL licence – to dejavnost bomo povezali z e-učenjem preko spletnega portala, in sicer pri vseh partnerjih;
  - v mrežo projekta CVŽU VITA bi želeli v prihodnosti vključiti tudi Center za validacijo znanja, s katerim bi zagotovili potrjevanje znanja, pridobljenega na neformalen način, s certifikati;
  - neformalni način izobraževanja bi radi čim tesneje povezali s formalnim – priprava avtorskih e-gradiv bo zato usmerjena tudi v izdelavo gradiv, ki bodo ljudem omogočala nadgradnjo in obnavljanje znanja (predvsem za priprave na poklicne in splošne mature);
  - v prihodnosti bomo skušali vzpostaviti sodelovanje s Turistično-informacijskimi centri (TIC) na področju celotne regije, s pomočjo katerih bomo CVŽU VITA predstavili in ponudili naše storitve širši javnosti, hkrati pa pripravili tudi e-gradiva za usposabljanja turističnih delavcev, kar bo vplivalo tudi na razvoj celotne regije;
  - v mrežo bomo skušali privabiti mladinske organizacije s celotne regije, ki se ukvarjajo s svetovanjem in informiranjem mladih;
  - več pozornosti bomo namenili tudi sodelovanju ter predstavitvi dejavnosti CVŽU starejšim občanom – povezovanje z univerzami za 3. življenjsko obdobje;

- dejavnosti samostojnega učenja in e-učenja bi želeli aktivno predstaviti večjim gospodarskim subjektom – ponudili bi jim radi e-gradiva, ki bodo omogočala izobraževanje delavcev preko spleta.
- CVŽU 7: Še večji obseg delovanja v virtualnem prostoru - vzporedno s tem IKT usposabljanje za podeželsko prebivalstvo in starejše v vseh občinah v regiji, vzpostavitev regionalnega spletnega portala za dejavnost svetovanja, koordinacijski center za mobilnost mladih in odraslih, dejavnost CVŽU-ja razširiti na vseh osem občin v regiji, dostopi za slepe in slabovidne, širitev dejavnosti CVŽU-ja v Ilirsko Bistrico (ISIO + IKT usposabljanje) in Podgrad (IKT usposabljanje), dodatna usposabljanja promotorjev - svetovalcev za VŽU.
- CVŽU 8: Ni predlogov.
- CVŽU 9: Predvsem želimo razviti različne programe za neformalno izobraževanje s področij zdravja in zdravega življenja, s področja usposabljanja brezposelnih za aktivno iskanje zaposlitve in motiviranje za izobraževanje; s področja vodenja osebnih financ, vzgoje otrok idr. Želimo razvijati neformalne izobraževalne vsebine na področju turizma. Vsebine želimo razvijati v klasični in e-obliki in jih ponuditi na spletnem portalu. Želimo širiti študijske krožke skoraj v vsako posavsko vas, uvesti mobilne svetovalce za izobraževalno in poklicno svetovanje. V Posavju še nimamo borze znanja in bi jo v prihodnosti v okviru CVŽU vsekakor želeli razviti. V dejavnosti CVŽU želimo vključiti tudi druge depriviligirane ciljne skupine, Rome, osipnike, invalide, socialno ogrožene idr., ter jih spodbuditi k neformalnemu vseživljenjskemu učenju.
- CVŽU 10: Možnost hitrega prenosa informacij preko satelita (mednarodni projekt). Možnost kreiranja e- učilnic za najrazličnejše ciljne skupine in pedagoško tehnična podpora (Inti razvojni projekt). Možnost uporabe video konferenčnega sistema in izvedba video chata ali t.i. virtualnih sob za spremljanje različnih prireditev, razstav (Inti partnerski projekt). Možnost razvoja orodij za ugotavljanje, vrednotenje, ocenjevanje in potrjevanje neformalno pridobljenega znanja (mednarodni projekt). Možnost mednarodne povezave (mednarodni projekt). Možnost večjega vključevanja prostovoljcev v informiranje, svetovanje in učenje (Inti razvojni projekt).
- CVŽU 11: Usmerili bi se še v razvoj e-učenja (želimo si, da bi čim več usposabljanj za poklic in prosti čas izvedli v obliki e-učenja – pridobivanje neformalnih znanj) ter nadaljevali z aktivnostmi iz prejšnjega obdobja, vendar v večjem obsegu (svetovanje tudi v podjetja, društva in na podeželje; preko točk za samostojno učenje približati ljudem prednosti e-učenja).
- CVŽU 12: Nove ciljne skupine '50+' (storitve za starejše občane). Vključitev dejavnosti Borza znanja. Delo s skupinami ljudi s posebnimi potrebami, delo z ranljivimi skupinami ljudi. Analize in spremljanje razvoja oziroma potreb v regiji z vidika človeških virov. Uvajanje dodatnih aktivnosti glede na nacionalne in evropske usmeritve (delo s podeželskim prebivalstvom, delo na področju turizma, zdravja). Usposabljanje kadrov na različnih nivojih za potrebe lokalne skupnosti.
- CVŽU 13: CVŽU Dolenjska bi lahko ponujal različne oblike in vsebine s področja VŽU za posamezne ciljne skupine. Glede na znani interes prebivalcev bi lahko ponujali: programe za starejše odrasle, programe za Rome, še posebej za mlajše odrasle in ženske, programe za zapornike, programe za mlajše odrasle brez izobrazbe, programe za brezposelne, še posebej za ženske nad 40 let, programe za odrasle s posebnimi potrebami.

ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, NEVARNOSTI IN PRILOŽNOSTI (SWOT)

Ključne prednosti CVŽU so:

- Dostopna ponudba (prostorska in e-), "dodana vrednost" dosedanji ponudbi in izkušnjam,
- Partnerstvo – njegova pestrost, prepoznavnost in prodornost, tudi interes za njegovo povečevanje,
- podjetniški koncept in izkušnje skupaj z usposobljenim kadrom in drugimi pogoji.

Ključne slabosti CVŽU so:

- neaktivnost/nezainteresiranost partnerjev in potencialnih partnerjev,
- slabo vodenje z vidika financ, dokumentacije in tehnične podpore projektu.

Ključne nevarnosti CVŽU so:

- nezadostna sredstva in slabo upravljanje projekta z vidika navodil in sredstev,
- slabo sodelovanje partnerjev in njihova konkurenca ter
- širši družbeni razlogi (nizko vrednotenje neformalno pridobljenega znanja, negativne izkušnje, izpraznjenost in neizobraženost podeželja).

Ključne priložnosti CVŽU so:

- večja dostopnost za uporabnike, prepoznavnost, odziv na ponudbo in širitve;
- povezovanje s partnerji in nadaljnje možnosti zanj ter podpora v razvojnih načrtih.

ZAKLJUČNA MISEL K REZULTATOM DELOVANJA CVŽU V LETU 2006

Prikaz razmeroma obsežnih in podrobnih podatkov o delovanju in dosežkih prvih CVŽU-jev v Sloveniji je tako zaključen. V njem smo izpustili prikaz rezultatov tistih vprašanj, katerih sporočilo je odvisno od interesa posameznega CVŽU-ja (npr. Ali vaš CVŽU v regiji zadostuje?) ali pa so bila zajeta na način, ki ne dopušča enotnih zaključkov (npr. delež režije v stroških CVŽU-ja). Utemeljeno bi bilo nadaljevati zastavljeno spremljanje z enakim vprašalnikom ter iz njega izločiti prej omenjena posamična vprašanja, hkrati pa doreči spremljanje udeležencev, ki v CVŽU sodelujejo prek spleta oz. portala.

Razprava in zaključki

Ideja Centrov za vseživljenjsko učenje v Evropi in pri nas je kljub nekajletnim izkušnjam še vedno nova, paleta praktičnih primerov pa zelo pestra ter močno odvisna od ekonomsko-socialnega konteksta. Slovenija je s tega vidika za Evropo zagotovo primer dobre prakse, saj smo:

- prispevali k opredeljevanju pojma,
- predstavili svoje primere dobre prakse v prvi evropski raziskavi o Centrih za vseživljenjsko učenje,
- doma pa to obliko razvili v razmeroma kratkem času s sredstvi evropskega strukturnega sklada ter napori prvih nosilcev, stroke in Ministrstva za šolstvo in šport.

Pomembno je, da v lokalnih okoljih Centri za vseživljenjsko učenje že postajajo prepoznavni in da se na njihovo ponudbo odziva velik del tistih, ki so jim CVŽU primarno namenjeni – družbeno ranljive skupine ljudi.

Dileme o nadaljnjem razvoju CVŽU se nanašajo predvsem na trajnost prvotnega koncepta, na trajnost oblike kot take ter na razmerje med vsebino in obliko CVŽU. Če je bil v prvem obdobju poudarek predvsem na oblikovanju, organizacijski zasnovi in zasnovi spremljanja CVŽU, prihaja sedaj obdobje, ko bo pozornost usmerjena v vsebino, torej v dejavnost in njene učinke. Ob ohranitvi prvotnega koncepta in dosedanjega financiranja – težavam s postopki birokratske in računovodske narave navkljub – rezultati ne bodo izostali. Sicer se odpira paleta novih dilem.

S skromno obliko knjižice želimo podčrtati pomen njene vsebine. Vendarle gre za prve CVŽU v Sloveniji, za rezultat izjemnih naporov in usmeritev predvsem v nadgradnjo prvih izkušenj.

Kaj so ključna sporočila Centrov za vseživljenjsko učenje v Evropi in Sloveniji?

- Nadaljuje se napetost med vlogo učenja za preživetje in vlogo učenja za dvig posameznikovega dostojanstva, torej dilema med učenjem kot potjo in učenjem kot ciljem. Za tiste, ki sami niso motivirani za učenje, zato še naprej obstaja grožnja socialnega izključevanja. Priporočljivo bi bilo torej priznavanje neformalnih kontekstov kot začetnih in motivirajočih in njihovo usmerjanje proti formalni učni ponudbi.
- Centri za vseživljenjsko učenje so razpeti med standardizacijo in diferenciacijo, med ponudbo individualnega učenja (priporoča se odprt dostop) ali skupnostnega učenja oz. skupnega razvoja (priporočajo se homogene skupine za klasične teme in heterogene za doseganje informativnih in/ali vzgojnih ciljev).

- Prehod iz izključno državnega financiranja v projektno financiranje partnerstva omogoča
  - ~ udeležencem večjo dostopnost učenja, aktivnejšo vlogo in medsebojno sodelovanje, rahljanje utrjenih poti odločanja in večjo preglednost razdelitve sredstev,
  - ~ ponudnikom večjo trajnost, ker je pestrost lokacij, programov in vsebin večja, hkrati pa se dvigne zahtevnost vodenja partnerstva,
  - ~ vsem sodelujočim pa večjo dinamičnost in ustvarjalnost.
- Spodbujanje sodelovalnosti je za prihodnost ključno in izhaja tudi iz teoretskih raziskav sodobne družbe. V Centrih VŽU se uresničuje predvsem v obliki partnerstev in kontekstualno zasnovanega učenja v šoli, doma, na delu in v drugih družbenih situacijah. Ne gre torej več le za približevanje domu, temveč za približevanje učenja vsem družbenim situacijam, v katerih se posameznik znajde (delo, družina, hobiji, socialna skrb).

